

BÜLTEN

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÜYE VE DESTEKÇİLERİ İÇİN
2012/1

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

ROMAN HAKLARI Uluslararası Af Örgütü müziğin birleştirici gücüne inanıyor

Tercihler ve Önyargılar:
Avrupa'da yaşayan
Müslümanlara yönelik
ayrımcılık

Röportaj:
Kutluğ Ataman "SILSEL"

BÜLTENE HOŞGELDİNİZ...

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki ülkeler şu an bir karmaşanın içinde.

Bölge çapından insanlar özgürlükleri ve hakları için, onları susturmaya çalışan liderlerinin zalimliklerine rağmen, mücadele etmeye devam ediyor.

Uluslararası Af Örgütü, insan hakları ihlallerini yerinde belgeleyen araştırmacılarıyla,

dünya çapında kampanya ve lobicilik faaliyetleri sürdüren üyeleriyle başından beri oradaydı.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Uluslararası Af Örgütü, dünya çapından insanların bölgedeki ayaklanmalarda

merkezi rol oynayan cesur kadınlara desteğini göstermesi gerektiğini dile getirdi.

Hareket, destekçilerini bölgedeki kadınlara destek mesajları yollayarak günü anmaya çağırdı. Binlerce bireyin özellikle kadınların reform çağrılarının merkezinde yer aldığı ancak haklarının geniş bir şekilde ihlal edildiği İran, Suudi Arabistan, Suriye ve Yemen'de harekete geçmesi beklendi.

Biz de Uluslararası Af Örgütü'nden kadınlar olarak her yıl düzenlenen kortejde yerimizi aldık.

Uluslararası Af Örgütü aktivistleri ve insan hakları savunucuları olarak ilk defa 1 Mayıs İşçi Bayramı'nda Uluslararası Af Örgütü pankartı altında Taksim'de alandaydık.

Türkiye'de işçi ve kamu emekçilerinin haklarının korunması ve mevzuatın uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi için başlattığımız kartpostal kampanyasının son safhasındayken Taksim alanında yüzlerce imza topladık. Kalabalık bir kitle ile yürüdüğümüz bu bayramda sayımızın her sene daha da artması dileğiyle.

Uluslararası Af Örgütü'nün çalışmaları hakkında daha kapsamlı bilgi sahibi olmak için lütfen internet sitemizi ziyaret edin: amnesty.org.tr

BU SİZİN BÜLTENİNİZ

BÜLTEN ABONELİĞİ İÇİN LÜTFEN BİZE ULAŞIN

Katıldığımız kampanyalarımızla ilgili yorumlarımız, diğer üyelerimiz ve destekçilerimizle paylaşmak istediğiniz bilgi ya da fotoğraflarınız varsa lütfen bize iletin.

www.amnesty.org.tr/ai/bultenler

BÜLTENLE İLGİLİ ÖNERİ VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN BİZE AŞAĞIDAKİ ADRESLERDEN ULAŞABİLİRSİNİZ.

uyelik@amnesty.org.tr
www.amnesty.org.tr

Dergi Adı:

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi
Bülteni

İmtiyaz Sahibinin Adı:

Hakan Genç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Adı:

Erdal Demirdağ

Yönetim Yeri, Adresi:

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi

Abdülhakhamid Cad. No:30/5

Talimhane, Beyoğlu/İstanbul

Basımı Yapanın Adı ve Adresi:

Ümit Ayar, Beyaz Grafik Matbaacılık Tanıtım Hizmetleri

Topkapı Ticaret Merkezi 1

A Blok No: 466 Cevizlibağ/İstanbul

Basım Tarihi: Mayıs 2012

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın, 4 ayda bir yayımlanır

Kapak fotoğrafı: Sanja Knežević, Block 72, Romanların zorla tahliyeleri, 7 Mart 2012, Belgrad, Sırbistan.

Hamile bir anne ve kızı (Gashi ailesi) tahliye öncesi evindenken.

BU BÜLTENİN İÇİNDE

HALİL SAVDA'DAN MEKTUP VAR

Vicdani retçi Halil Savda'nın Ağrı'daki Diyadin K1 Tipi Kapalı Cezaevi'nden yazdığı mektup

SAYFA 4

TERCİHLER VE ÖNYARGILAR

İnançları yüzünden Avrupa'da ayrımcılığa maruz kalan Müslümanlar

SAYFA 6

EUROVISION İÇİN AÇIK MEKTUP

"Şarkı söylemeleri yasaklananların da sesi olur musun" çağrısını Eurovision yarışmacımız Can Bonomo'ya yönelttik.

SAYFA 7

ORTA DOĞU VE KUZAY AFRİKA'DAKİ KADINLARIN MÜCADELESİ

Dünya çapındaki kadınların başlattığı mücadeleye destek verin

SAYFA 8-9

RÖPORTAJ: KUTLUĞ ATAMAN

12 Mayıs-5 Haziran arasında "Silsel" adlı performansı seyirciyle buluşacak olan Kutluğ Ataman'la insan haklarını ve yeni projesini konuştuk.

SAYFA 10-11

DİRENİŞTE VE DAYANIŞMADA

Uluslararası Af Örgütü ekipleri bölgedeki özgürlük ve adalet mücadelesine destek vermek için nasıl çalıştıklarını anlatıyor.

SAYFA 12-13

ZULMETMEK İÇİN SİLAH YOK

Temmuz'da nihai şeklini alacak olan küresel Silah Ticareti Anlaşması insan haklarını koruyacak tedbirleri merkezine oturtmalı.

SAYFA 14-15

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE'DEN HABERLER

SAYFA 16-17

**HAREKETE GEÇİN
BİR İMZA DA SİZ ATIN**
acileylem.org

HALİL SAVDA'DAN MEKTUP VAR...

Sevgili Milena, Andrew, Sally, Murat, Burcu ve Dominic

Sizlerin şahsında bütün Amnesty çalışanlarına, aktivistlerine, destekçilerine, gönüllülerine Merhaba!

"Öldürmeyin" dediği için özgürlüğünden mahrum edilmiş bir insan olarak ruhunu mahpusun soğuşuna teslim etmemiş sıcacık bir vicdanla yazıyorum.

24 Şubat 2012 tarihinden bu yana cezaevinde tutuluyorum. 3 Haziran 2012 tarihine kadar cezaevinde tutulacağım.

Cezaevi zor... Issız, sert, karanlık, ... Demir kapılarının ardında zamanın yittiği bir mekanda haklı olduğuma dair bir bilinç ve yanımda olduğunuzu bilmemin verdiği maneviyat ile, yumuşaklığımı, masumiyetimi ve vicdanımı yitirmemeye çalışıyorum. Yalnızlıkla işlenmiş yokluk mekanında, ellerime tutuşturulan mektuplarınız yüreğimi ferahlatıyor.

Mahpusta olsam da sizlerden bana ulaşan bir selam, bir mektup bizleri yeniden buluşturuyor. Mektuplarınız, selamlarınız ve Md 318 "askerlikten soğutma suçu" garabetinin kaldırılması yönünde gösterdiğiniz çaba, buradaki moral dünyamı güçlendiriyor.

Aylardır mahpusun kilidini açmak için hep birlikte uğraşyoruz. Kilidi açmak için kampanyalar yaptınız ve halen yapıyorsunuz. Basın açıklamaları ve acil eylem çağrılarını yaptınız. İmzalar topladınız, mektuplar kaleme aldınız. Ancak kilit hala kapalı... Kilidi üstüme kapatmış olanlar köhnemiş haldeler. Öyle olmasaydı aylardır yükseltmekte olduğunuz adalet çağlığınıza kulak verirdilerdi.

Türk hükümetinin ve yargısının meziyeti - meziyetsizliği - sesimizi duymaması, adalet talebimize köhnemiş bir vicdanla tepkisiz kalmak ve mahpusun kilidini üzerime kapatmak oldu. Hükümetin elindeki anahtarın kilidini açmak erdemi yok! Eminim ki adalet çabanız ve talebiniz bir gün bu anahtara erdem kazandıracaktır. Buna dair umudumu ve inancımı koruyorum. Sizler de umut ve inancınızı koruyun...

Kilidi açma yöntemimiz zahmetli, yumuşak ve sabır istiyor ama doğru olandır. Kilidi açma yöntemimiz Gordion düğümünü açmak için kılıca başvuran kaba İskender'in yöntemi değildir. Yürüyüşümüz Gandhi'nin işaret ettiği "Tuz yürüyüşü" gibi sabırlı, zahmetli, yavaş, yumuşak ama adildir. Gandhi sömürünün kilidini böyle açmıştı. Yürüyüşe tek başına çıkarak ve ardından kimin geldiğine bakmaksızın...

İşte bu zifiri karanlığı aydınlatacak kilidin anahtarı bundan 51 yıl önce özgürlüğe kadeh kaldıranların hikayesi ile başladı. Şimdi, 51 yıl sonra hala yanmakta olan mumun alevi ile koca bir organizasyon olarak dünyanın her bir yerindeki kilitleri açmaya çalışıyorsunuz. Bir özgürlük ve adalet çabası olarak Amnesty'nin hikayesi bu nedenle büyük değer taşıyor. Özgürlük ve adalete katkınız için hepimize sonsuz teşekkürler...

Kardeşlerim,

Bir çok kişi, hak ihlallerinin, insanı öfke ve intikama teşvik ettiğini söylüyor. Bu doğru... Kuşku yok ki hak ihlallerine uğrayanların haklı öfkelerini anlıyorum. Ben ise yaşadığım bir dizi hak ihlali karşısında vakur durdum. İstedğim, dünyada arzu ettiğim değişikliği "kendimde" gerçeğe dönüştürmektir. Ben, yaşadığım haksızlıklara böyle yanıt vermeyi seçiyorum. Çünkü Mahatma Gandhi'nin "Dünyada yapmak istediğiniz değişikliği, kendinizde yapın" sözlerine inanıyorum. Çünkü Martin Luther'in "karanlık karanlığı silemez, kin kini söndüremez, ancak aydınlık bunu yapabilir" sözünü, bugüne dek geldiğim yerden gayet iyi anlıyorum.

Kendimin yaşadığı hak ihlaline sadece üzülebilirim. Bana ceza veren yargıçlara, Md 318 "askerlikten soğutma suçu" gibi bir garabeti hayatımıza sokan Türk siyasetçilerine asla öfkeli değilim. Onlara üzülüyorum. Çünkü biliyorum ki yaşamın kutsallığını, özgür düşünmenin, haklarına sahip çıkmanın ve kapatılmaya rağmen hala özgür düşünebilmenin değerini idrak edemiyorlar. Özgür düşünmenin anlamını idrak edemiyor, belki de özgür düşüncenin ne olduğunu yaşamları boyunca hiç tatmayacak oluşları, onlar için yeterince kötüdür.

Ben hala demokratik ve insan haklarına saygılı bir Türkiye hayal edebiliyorum. Bunun mümkün olduğuna kalben inanıyorum.

Çabalarınız ve bu kampanya kapsamında bana mektup gönderen, imza veren, imza toplayan bu kampanyanın bir parçası olan herkes, bunun olabirliğine dair bana umut veriyor.

Özgürlük ve barış çok yakında!

Halil SAVDA

Diyadin K1 Tipi Kapalı Cezaevi

Diyadin-AĞRI

1981

🕒 Uluslararası Af Örgütü Kayıplar Kampanyası'nı başlatır. Artık kampanya 150'den fazla ülkede, 250 binin üstünde üye ve destekçiye sahiptir. (Sağda: kayıplara karşı Liege, Belçika'da gösteriler).

🌍 Fransa ölüm cezasını kaldırır. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat suikasta uğrar.

© Amnesty International

1982

🕒 Uluslararası Af Örgütü ırk ayrımcılığı içeren yasaları ve uygulamaları, bunlara karşı çıkar ve cinsel yönelimini açıkça ifade eden bireylere uygulanan insanlık dışı hareketlere karşı çıkışını yineleyen Uluslararası Af Örgütü dünya çapında düşünce mahkumları için kampanyası başlatır ve 1 milyon üzerinde imza toplayıp BM'ye sunar.

🌍 İsrail Lübnan'ı işgal eder. Lübnanlı Hıristiyan güçler İsrail altındaki Doğu Beyrut'taki Sabra ve Şatilla mülteci kamplarında 900 Filistinli'yi öldürür.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE MASASI AÇIKLAMALARI

"Türkiye'deki yasa teklifi mahkumların haklarını ihlal tehlikesi taşıyor"

21 Şubat 2012

Uluslararası Af Örgütü, Adalet Bakanı Sadullah Ergin'e bir mektup göndererek, şu an Meclis'te olan, mahkumların avukatlarına erişimini ve aileleriyle temasa geçmelerini ihlal edebilecek bir yasa teklifi konusundaki endişelerini dile getirdi.

Diğer hükümlerin arasında, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a yönelik tasarıdaki değişiklikler bir mahkumun avukata erişiminin ne zaman engellenebileceğini tanımlıyor. Değişiklikler, hüküm giymiş bir mahkumun avukatları da dahil olmak üzere, görüştüğü insanlar üzerinden bir suç örgütüne direktifler verdiğine dair somut kanıtlar olması durumunda, mahkumların o kişilerle görüşmesi, savcı tarafından yapılacak bir başvurunun ardından hakimince vereceği kararla engellenebileceğini belirtiyor.

Teklifler, görüşmelere konacak yasağın mecburi bir şekilde altı aya kadar uzamasına izin veriyor ama temyiz gitme hakkı mevcut. Avukatı ile görüşme yasağı sırasında mahkumlar, barolar tarafından atanacak bir adli yardım avukatından, bir görevlinin nezaretinde yasal yardım talep edebilir.

Uluslararası Af Örgütü bu değişikliklerin onaylanması halinde, keyfi olarak uygulanmasından ve yürürlükte olan bir temyizden bağımsız, mahkumların avukatlarına ve ailelerine erişim hakkını ihlal edeceğinden endişe duyuyor. Mahkumların bir avukatın yardımı olmadan temyize gidebilme yetisi ciddi anlamda kısıtlanacaktır ve yerine sağlanacak herhangi alternatif bir temsil tarafsız olmayacaktır. Seçilen temsilcilerle kişiye özel danışmanlık hakkı da makul olmayan kısıtlamalara maruz kalmamalıdır.

Değişiklikler, avukatlar ve diğerlerine erişime yönelik yasağın keyfi olarak uygulanmasına karşı yeterli tedbir içermiyor.

Hükümet tarafından yapılan açıklamalar, tasarının cezaevindeki PKK lideri Abdullah Öcalan'ın avukatları ve diğerleriyle görüşmesini engellemeyi amaçladığını gösteriyor. Uluslararası Af Örgütü Abdullah Öcalan'a arka arkaya avukatlarıyla ve ailesiyle görüşme şansının verilmemesi konusundaki endişelerini de vurguladı. Bu ziyaretlerin engellenmesi konusunda sunulan rapor edilmiş gerekçeler arasında hava koşullarının cezaevinin bulunduğu İmralı Adası'na erişimi engellediği ya da adaya giden feribotun çalışmaması bulunuyor. Bu bağlamda Uluslararası Af Örgütü, değişikliklerin Abdullah Öcalan'ın avukatlarına ve ailesine erişimini engellemeyi haklı çıkarmak için kullanılacak bir başka yol olmasından endişe duyuyor. Dahası, geçmişte Abdullah Öcalan'ın kötü muameleye maruz kaldığı iddiaları avukatları tarafından iletilmişti. Yasal temsilcilere erişimine yönelik herhangi bir yasak, ciddi bir şekilde ileride böylesi bir konuda şikayette bulunma yetisini kısıtlayacaktır.

Mektupta, Uluslararası Af Örgütü, Birleşmiş Milletler'in Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için Prensipler Bütünü'nde belirtilen mahkum

hakları konusunda Türkiye yetkililerinin sorumluluklarını ana hatlarıyla belirtti.

Madde 18(3) şöyle der: "Kanunda veya kanuna dayanan bir düzenlemede belirtilen istisnai hallerde güvenliği ve düzeni korumak için yargısal veya başka bir makam tarafından kısıtlanmanın zorunlu olduğuna karar verilmedikçe, tutulan veya hapsedilen bir kimsenin hemen avukatı tarafından ziyaret edilebilme, hiçbir sansüre tabi olmaksızın tam bir gizlilik içinde görüşebilme ve iletişim kurabilme hakkını kullanması geciktirilemez veya kısıtlanamaz."

Aile mensupları ve dış dünya ile iletişim kurma hakkı başlıklı Madde 19 der ki: "Tutulan veya hapsedilen bir kimseye kanunda veya kanuna dayanan bir düzenlemede belirtilen makul şartlara ve sınırlamalara tabi olarak, özellikle aile üyeleri tarafından ziyaret edilebilme ve onlarla haberleşme gibi, dış dünya ile iletişim kurabilmesi için kendisine yeterli imkan verilir."

Uluslararası Af Örgütü teklif edilen değişiklikler ve bunların keyfi olarak uygulanma potansiyelinin yukarıda belirtilen ilkelerin dışında kaldığını dile getirdi. Hareket, Adalet Bakanı'ndan yeni yasada tercih edilen avukata erişim hakkının belirlenmesinin kısıtlanabileceği koşulların açıkça belirtilmesi, temyiz süreçlerinin etkili ve açıkça tanımlanmış olması, etkili ve bağımsız yasal danışmanlık hakkının özünün korunması konularını güvence altına almasını istedi.

Uluslararası Af Örgütü, yürürlükte olan yasalar uyarınca mahkumların haklarının ihlal edildiğini, cezaların keyfi olarak uygulandığını ve cezaların uygulanmasında temyizden etkili olmadığı konusunda uzun süredir endişelere sahip.

Mahkumların haftada 10 saat birbiriyle sosyalleşmesine izin veren düzenlemeler yüksek güvenlikli cezaevlerinde rutin olarak uygulanmıyor, bu da hücre hapsine ve küçük grupların kendini izole etmesine yol açıyor. Mahkumların bu tarz cezaları temyize götürme hakkı olmasına rağmen temyiz mekanizmaları etkili bir şekilde işlemiyor.

Cezaevinde eğer yeterli tedaviyi alamıyorsa mahkumların hastane dışında tıbbi tedavi almasına izin veren hükümler rutin olarak uygulanmıyor ve bu durum mahkumların yeterli tedavi alma hakkını ihlal ediyor.

"Türkiye'de işçi ve kamu emekçileri haklarıyla ilgili çağrışı yasalar bir an evvel 21. yüzyıla uyarlanmalı!"

23 Şubat 2012

Uluslararası Af Örgütü, Türkiye yetkililerine gönderdiği mektupta işçi hakları konusunda gündemde olan yasa tasarılarının Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) standartlarını karşılamadığı konusundaki endişelerini dile getirdi.

Tasarı, kamu emekçilerinin toplu sözleşme hakkıyla ilgili kısmi gelişmeler içerse de, Türkiye'nin işçi hakları konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmekten hala çok uzak.

Türkiye yetkilileri, yasa tasarılarının ILO Uzmanlar Komitesi'nin yayımladığı detaylı rehber uyarınca Türkiye'nin de taraf olduğu ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesini sağlamak zorundadır.

Uluslararası Af Örgütü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ile yaptığı görüşmede özellikle aşağıdaki konularla ilgili kaygılarını dile getirdi:

- İşkolu, iş yeri ve işletme düzeyinde, toplu sözleşme için zorunlu tutulan üye sayısı barajı uygulamasının sürdürülmesi, işçilerin kendi iradeleriyle ve özgürce örgütlenme haklarının ihlali ve toplu sözleşme hakkının makul olmayan bir şekilde kısıtlanması anlamına gelmektedir.

- Belirli bir işyerinde çoğunluğa sahip olmayan bir sendika, en azından o sendikanın üyesi olmayı seçmiş işçileri temsil edebilmeli ve onlar adına müzakere edebilmelidir.

- Yasa tasarıları, işverenlerin şirketlerde ve küçük işletmelerdeki işçi örgütlenmelerini zayıflatmalarına ve baltalamalarına imkan tanıyan yargı süreçlerini engellemekte oldukça yetersizdir. Toplu sözleşme müzakerelerinde belirleyici olan bürokratik prosedürler de uygulamada kalmaya devam edecek.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Direktörü Murat Çekiç "Grev hakkına dair taslak hükümleri de ILO standartlarının altında kalmaktadır. Yasalar, ILO'nun dar bir şekilde tanımladığı gibi, sadece temel hizmetler konusunda işçilerin grev hakkını kısıtlayabilmelidir. Siyasi, dayanışma amaçlı ve genel grevlere de izin verilmelidir. Bu haliyle zaten çağrışı olan yasaları bir an evvel 21. yüzyıla uygun hale getirmek hükümetin görevi" dedi.

Uluslararası Af Örgütü, işçi hakları reformunun ILO standartlarına göre yapılması için, Türkiye'deki yetkili mercilere ulaştırılmak üzere bir kartpostal kampanyası düzenledi. Şimdiye kadar, 15.000'yi Türkiye çapından olmak üzere 20.000 kartpostal imzalandı.

2010'da yılında yapılan referandumla kabul edilen anayasa değişiklikleri, Türkiye hükümetine işçi haklarını garanti altına alan bir yasa reformu hazırlama fırsatı ve sorumluluğu vermiştir. Uluslararası Af Örgütü, hükümeti, işçi hakları yasa reformunu, ILO standartlarına ve ILO Uzmanlar Komitesi'nin yönlendirmesine uygun bir şekilde yapılmasını sağlamaya çağırıyor.

1983

Uluslararası Af Örgütü siyasi cinayetlere ve kayıplara karşı bir kampanya başlatır.

Arjantin sivil yönetime geri döner ve "Kırlı Savaş" olarak adlandırılan olaylarda kaybolan binlerce kişi için araştırmalar başlatılır. BM'ye 1 milyon kişi tarafından imzalanmış bir dilekçe verilir (sağda).

© Thomas Victor

1984

Uluslararası Af Örgütü İşkenceye Karşı ikinci kampanyasını başlatır. Bu kampanyada işkencenin yok edilmesi için 12 maddeli bir plan bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda "Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelelere Karşı Sözleşme" kabul edilir. Hindistan'da Başbakan Indira Gandhi suikasta uğrar ve Bhopal'deki Union Carbide tarım ilacı fabrikasından sızan kimyasal atıklar binlerce kişinin ölümüne neden olur.

“İnançları yüzünden Avrupa’da ayrımcılığa maruz kalan Müslümanlar”

Uluslararası Af Örgütü Tercihler ve Önyargılar: Avrupa’da Yaşayan Müslümanlara Yönelik Ayrımcılık adlı bir rapor yayımlayarak Avrupalı hükümetlerin Müslümanlara yönelik, özellikle eğitim ve istihdam alanında ayrımcılığı alevlendiren, önyargılar ve olumsuz kalıplaşmış yargılarla mücadele etmek için daha fazla çaba göstermesi gerektiğini dile getirdi.

Uluslararası Af Örgütü’nün ayrımcılık konusundaki uzmanı Marco Perolini, “Sadece başörtüsü gibi geleneksel kıyafetler giydikleri için Müslüman kadınlar işlere kabul edilmiyor, kız çocuklarının ise düzenli derslere katılması engelleniyor. Erkekler İslam ile ilişkilendirilen sakal bıraktıkları için işten çıkarılabiliyor. Bu önyargılara karşı çıkmak yerine siyasi partiler ve kamu görevlileri genelde oy toplamak için bu önyargıları teşvik ediyor” açıklamasında bulundu.

Rapor inanç ya da din zemininde Müslümanların istihdam ve eğitim alanları da dahil olmak üzere hayatlarının çeşitli yönlerinde maruz kaldığı ayrımcılığın etkilerini ortaya koyuyor, Uluslararası Af Örgütü’nün ibadet yerlerine getirilen kısıtlamalar ve peçeye yönelik yasaklar konusundaki sorunları daha önce de gündeme getirdiği Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya ve İsviçre’ye odaklanıyor. Rapor ayrıca odaklandığı ülkelerde ayrımcılığa maruz kalan bireylerin vakalarını da belgeliyor. Türkiye de raporun incelediği ülkeler arasında bulunuyor.

Perolini, “Kültürel sembol ve kıyafetleri giymek ifade özgürlüğünün bir parçasıdır. Bu, inanç ya da din özgürlüğünün bir parçasıdır – ve bu haklar bütün inançlar tarafından kullanılabilir. Herkesin kültürel, geleneksel ve dini geçmişini belirli bir kıyafet giyerek ifade etme özgürlüğü varken, kimseye böyle yapması için baskı uygulanamaz ya da kimse mecburi tutulamaz. Belirli bir şekilde giyinmeyi özgürce seçenlerin hakkını ihlal eden, belirli giyim şekilleri üzerindeki yasaklar da bunun yolu olamaz” dedi.

İstihdam durumu

Rapor istihdam konusunda ayrımcılığı yasaklayan yasanın, Belçika, Fransa ve Hollanda’da tam olarak uygulanmadığına dikkat çekiyor.

İşverenlerin, dini ya da kültürel sembollerin müşteriler ya da diğer çalışanlarla ters düşeceği veya şirketin kurumsal imajı ya da “tarafsızlığı” ile uyuşmayacağı konularında ayrımcılık yapmalarına izin veriliyor.

Bu, doğrudan istihdamda eğer sadece mesleğin kapsadığı görevlerin doğası gereği ise birçok çeşit işleyişe izin veren, Avrupa Birliği’nin ayrımcılık karşıtı mevzuatı ile çelişmekte.

Perolini, “İstihdam alanında din ya da inanç konularında ayrımcılığı yasaklayan AB mevzuatının Avrupa’da yaptırım gücü bulunmamakta, Müslümanlar arasında ve özellikle yabancı uyruklu Müslüman kadınlar arasında daha yüksek bir işsizlik oranı gözlemleniyor” diye konuştu.

2009’da Fransa’da Fransa vatandaşlığı bulunan kadınların istihdam oranı yüzde 60.9 iken ülkedeki Faslı kadınların yüzde 25.6, Türkiyeli kadınların ise 14.7 idi. 2006’da Hollanda’da Türkiye ve Fas uyruklu kadınların istihdam oranı yüzde 31 ve 27 iken herhangi bir etnik azınlığın üyesi olmayan Hollandalı kadınların istihdam oranı ise yüzde 56 idi.

Eğitim alanındaki kısıtlamalar

Son 10 yılda İspanya, Fransa, Belçika ve Hollanda’nın da aralarında olduğu birçok ülkede öğrencilerin okulda başörtüsü ya da kültürel ve dini kıyafetler giymesi yasaklandı.

Perolini, “Dini ve kültürel sembol ya da kıyafetlerin giyilmesine getirilecek her yasak, her bireysel vakanın ihtiyaçlarına göre değerlendirilmeli. Genel yasaklar Müslüman kızların eğitime erişim hakkını olumsuz bir şekilde riske atıyor ve ifade özgürlüğü ile inançlarını açıkça gösterme haklarını da ihlal ediyor” dedi.

Türkiye’deki durum

Raporda Türkiye ile ilgili sürecin ve durumun da anlatıldığı bölümde şu cümlelere yer veriliyor: “Yüksek öğretimde başörtüsü ve diğer dini ve kültürel semboller ile kıyafetlere yönelik genel yasaklar getiren politika ve mevzuatları koruyarak Türkiye, dinini ve kültürel inancını özgürce ifade etmeyi tercih edenlerin din veya inanç özgürlüğü ile ifade özgürlüğü haklarını ihlal ediyor. Yetişkin

Badalona’nın dışında dua eden Müslümanlar, Katalonya, İspanya, Şubat 2012. Varolan ibadet odaları çok ufak olduğundan Müslümanlar genelde dışarıda ibadet ediyorlar.

öğrenciler sadece dini ve kültürel semboller ve kıyafetler giydikleri için yüksek öğretimden dışlanıyorlar ve din veya inançları nedeniyle eğitim alanında ayrımcılığa maruz kalıyorlar.”

İbadet yerleri

Din ve inanç özgürlüğünün ana bileşenlerinden biri olan ibadet yerleri kurma hakkı bazı Avrupa ülkelerinde, bu hakkın korunması, yerine getirilmesi ve bu hakka saygı duyulması konusunda hükümetin öngördüğü zorunluluklara rağmen kısıtlanıyor.

2010’dan bu yana İsviçre Anayasası, minare inşasını yasaklayarak, İslam karşıtı kalıplaşmış yargıları iyice yerleştirerek ve İsviçre’nin saygı duymak zorunda olduğu uluslararası yükümlülükleri ihlal ederek özellikle Müslümanları hedef aldı.

İspanya’nın Katalonya bölgesinde, Müslümanlar dışarıda ibadet etmek zorunda kalıyor çünkü varolan ibadet yerleri dua etmeye gelen herkesin sığamayacağı kadar küçük ve cami inşası talepleri Katalan geleneklerine ve kültürüne saygı ile bağdaşmadığı gerekçesi ile reddediliyor. Bu durum, uygun mekanlarda toplu bir şekilde ibadet etme hakkını da içinde barındıran inanç özgürlüğüne aykırı.

Perolini konu ile ilgili, “Avrupa’nın birçok ülkesinde halk arasında oluşan bir fikir var; İslam iyi ve Müslümanlar kabul edilebilir, sadece çok görünürde olmadıkları sürece. Bu tavır insan hakkı ihlallerinin yaşanmasına yol açıyor ve bununla mücadele edilmeli” dedi.

1985

Ö Mültecilerle ilgili çalışma Uluslararası Af Örgütü Tüzüğü’ne eklenir. Uluslararası Af Örgütü artık yarım milyon üzerinde destekçi ve üyeye sahiptir. Uluslararası Af Örgütü’nün ilk eğitim paketi, “İnsan Hakları Öğretme ve Öğrenme” Finlandiya’nın Helsinki şehrinde kamuoyuyla paylaşılır.

🌐 Mihail Gorbaçov SSCB’de iktidara gelir ve ekonomik reformlar başlatır.

© AP Photo/Laurent Rebours

“Babam, Fela Kuti 1986’da Uluslararası Af Örgütü’nün onu düşünce mahkumu olarak kabul etmesinden sonra serbest bırakıldı (Nijerya’da). Bu nedenle ben, yaşamı Uluslararası Af Örgütü’nün faaliyetlerinden bire bir etkilenenlerden biriyim. Lütfen ifade özgürlüğü ellerinden alınanlar için düzenlenen faaliyetlere katılarak Uluslararası Af Örgütü’nü destekleyin.

Fela Kuti’nin oğlu Femi’nin Londra’da “Fela!” adlı gösterinin açılışında izleyicilere verdiği mesaj

AVRUPA YAYINCILIK BİRLİĞİ AZERBAJCAN'DAKİ İNSAN HAKKI İHLALLERİNE DİKKAT ÇEKMELİ

Bu yıl, Mayıs ayında Eurovision şarkı yarışmasının ev sahipliğini ilk kez Azerbaycan üstlenecek. Hazar Denizi kıyısındaki bu petrol ülkesinin dokuz milyon yurttaş, babadan oğla geçen bir tür oligarşiyle idare edilen bir yönetimle yaşıyor. Bu yönetim, petrol geliriyle finanse edilen devlet aygıtlarını kullanarak kendisine yönelik her türlü eleştiriyi ağır bir biçimde bastırmayı tercih ediyor.

2005 yılının Mart ayında bağımsız bir gazetenin editörü olan Elmar Huseynov evinin önünde kimliği tespit edilemeyen bir kişi tarafından vurularak öldürüldü. Huseynov, hükümeti eleştiren bir dizi makale yayımlamıştı. Katili hiç bir zaman adalet önüne çıkarılmadı.

Aynı yılın Kasım ayında binlerce kişi Bakü sokaklarına çıkarak adil bir seçim talebini haykırdı. Bu barışçıl gösteri, polis tarafından zalimce engellenmeye çalışıldı. Yaklaşık 300 gösterici ağır bir biçimde dövülerek hastanelik edildi.

2005 yılında yaşanan bu olaylardan sonra hükümet aleyhine hiçbir büyük protesto gösterisi gerçekleşemedi. Bu süreçte, hükümet kendisini eleştirmeye cesaret eden muhalif aktivistleri, gazetecileri ve insan hakları savunucularını tutuklamaya ve kilit altında tutmaya

devam etti. Sesini çıkararak zorla alıkonuldu, dövüldü ve kimi zaman bıçaklandı.

Aradan iki yıl geçtikten sonra, 2007'de bir başka bağımsız gazeteci olan Eynulla Fatullayev hakaret suçlamasıyla sekiz buçuk yıl hapis cezasına mahkum edildi. 2009'da video blog yazarları Adnan Hajizade iki yıl ve Emin Milli ise iki buçuk yıl hapis cezasına çarptırıldı. Suçları, hükümete eleştiren komik bir video yayınlamalarıydı. 2011 yılına geldiğimizde ise, henüz 19 yaşında olan Cabbar Savalan barışçıl bir protesto çağrısını sosyal paylaşım sitesi olan Facebook'taki profil sayfasına koyduğu için tutuklandı ve iki buçuk yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Bu dört düşünce mahkumu, Uluslararası Af Örgütü'nün kendileri için başlattığı kampanyaların ardından salıverildi.

Ancak, 2 Nisan 2011 tarihinde Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki gelişmelerden ilham alan yüzlerce protestocu daha fazla demokrasi ve insan haklarına daha fazla saygı çağrısında bulunmak için sokaklara çıktı. Bu gösteri de bir kez daha, polis tarafından şiddetli bir biçimde dağıtıldı.

Hükümet protestoları düzenlediğinden şüphelendiği

16 kişiyi üç yıla varan cezalarla mahkum etti. Cezalandırılan bu "Bahar16" sadece temel bir insan hakları olan görüşlerini açıkça ifade etme haklarını kullanmaya çalışıyordu.

Bu yıl Eurovision şarkı yarışmasının ev sahibi Azerbaycan. Her yıl 120 milyon kişinin bu yarışmayı izlediği tahmin ediliyor. Azerbaycan hükümeti de bunu bir halkla ilişkiler fırsatı olarak değerlendirip, herkese Azerbaycan'ın insan hakları ihlallerinin yaşanmadığı ve gelişmekte olan demokratik bir ülke olduğunu söylemek için milyonlarca dolar harcıyor.

İşin ironik yanı, Eurovision'u düzenleyen Avrupa Yayıncılık Birliği "medya özgürlüğünün en ileri savunucusu" olmayı amaçlıyor. Fakat, bu "büyük savunucu" henüz 2012 yılındaki yarışmaya ev sahipliği yapacak ülkede gerçekleşen ifade özgürlüğü ihlallerine yönelik olarak hiçbir şey söylemedi.

Eurovision şarkı yarışması bu yıl sadece bir yarışma olmaktan daha fazla öneme sahip. Bu yıl, bu yarışma Azerbaycan'daki insan hakları ihlallerini milyonlarca kişinin gözleri önüne sermek için bir fırsat. Yarışmaya giden süreçte, Uluslararası Af Örgütü şu ana kadar sadece biri salıverilen düşünce mahkumu Bahar16'nın her birinin serbest bırakılması için bir kampanya yürütüyor.

Sevgili Can Bonomo, işte tam da burada senden bir talebimiz var. Bu yıl Eurovision şarkı yarışmasına Türkiye'yi temsilen sen katılıyorsun. Yarışmaya katılacak bütün ülkelerdeki bütün adaylara yaptığımız ortak bir çağrı bu. Bir yandan yarışmada sana başarılar dilerken, bir yandan da Azerbaycan'daki insan hakları ihlallerini ortaya çıkarma çabamıza katılmanı talep ediyoruz. Senden, kendilerini ifade etme cesareti gösteren Azerbaycanlılar'a ses vermeni, şarkı söylemesi yasaklananların yanında olduğunu ifade etmeni istiyoruz. Azerbaycan'da büyük bir tehdit altında cesaretle insan hakları için mücadele edenler bu desteği hak ediyor!

Murat Çekiç
Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü

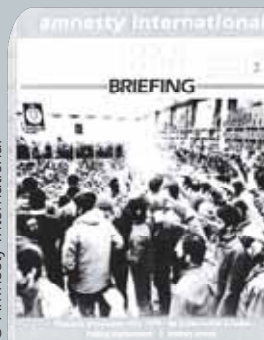
Eurovision'un bu yılki ev sahibi Azerbaycan'da ifade özgürlüğü giderek yok ediliyor. Uluslararası Af Örgütü "Şarkı söylemeleri yasaklananların da sesi olur musun" diye sorarken biz de Türkiye Şubesi olarak dünya çapında yapılan bu çağrıyı Eurovision yarışmacımız Can Bonomo'ya yönelttik.

1986

Uluslararası Af Örgütü ABD Şubesi, U2, Fela Kutı (solda), Sting, Peter Gabriel gibi isimlerin katıldığı "Conspiracy of Hope" adlı turu başlatır.

Filipinler'de Ferdinand Marcos hükümeti ve Haiti'de Baby Doc Duvalier devrilir.

© Amnesty International

1987

Uluslararası Af Örgütü, İran (solda) ve ABD'de ölüm cezası ile ilgili raporlarını yayımlar.

BM Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelelere Karşı Sözleşme yürürlüğe girer. Slobodan Milosevic Sırbistan'da iktidara geçer.

ORTA DOĞU VE KUZNEY AFRİKA'DAKİ KADINLARIN MÜCADELESİNE DESTEK VERİN HAREKETE GEÇİN

SURİYEDE'Kİ KADIN AKTİVİSTLERLE DAYANIŞMA GÖSTERİN

“Yarının ne getireceğini bilmeden yaşamak kolay değil. Ancak hepimiz biliyoruz ki, diğerleriyle karşılaştırıldığında benim ödediğim küçük bir bedel.”

Sürgündeki yazar ve insan hakları avukatı Razan Zeytuni, Ekim 2011

Suriye'deki kitlesel gösteriler Mart 2011'de başladı. Devlet Başkanı Beşar Esad'ın istifası ve reform çağrısı yapan gösterilerin düzenlenmesinde ve desteklenmesinde birçok kadın başroldeydi. Bazıları bu aktivist tutumlarının bedelini çok ağır ödedi. Keyfi gözaltılara, işkenceye ve kötü muameleye maruz kaldılar. Bugün Suriye'deki kadın aktivistlerin çoğu gizleniyor. Geri kalanı ise sürgüne zorlandı.

Devlet Başkanı'nın eşi Esmâ Esad'a kadınlarla dayanışma göstermesi çağrısında bulunun. Esmâ Esad'dan kadının insan hakları savunucularının barışçıl gösteri düzenleme haklarını desteklemeleri ve garanti altına almaları ile kadınların siyasi müdahale veya engel olmaksızın çalışmalarına devam edebilmelerini sağlamaları için Suriye yetkililerine çağrıda bulunmasını talep edin.

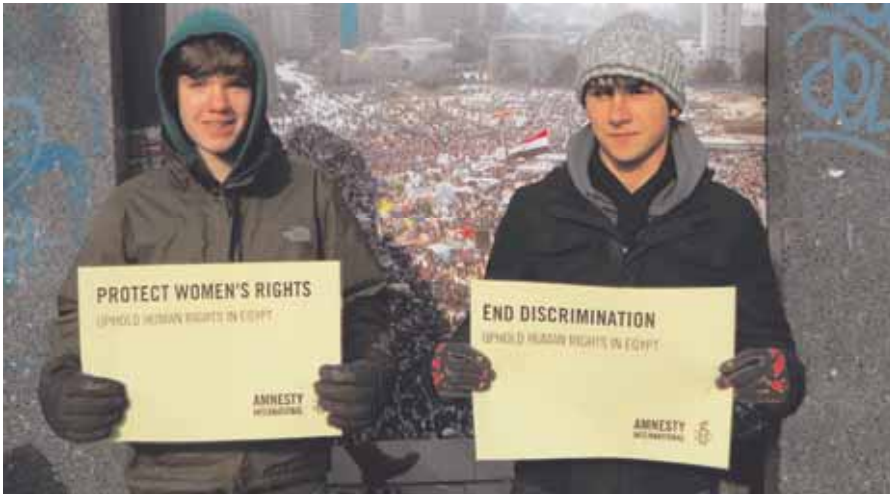
www.amnesty.org/womens-rights adresinden örnek mektup metninin çıktısını alabilir ya da daha fazla bilgi edinebilirsiniz.

Solda en üstte: Yemenli aktivist Tevekkül Karman, ortada, Sana'a'daki bir protestoda, Yemen, Ocak 2011.

Sol üstte: Protestocular Bahreyn'in başkenti Manama'daki İnci Kavşağı'na doğru yürürken **Solda:** Mısır'daki kadın hakları için Uluslararası Af Örgütü aktivistleri tarafından Belçika'da düzenlenen kampanya. Mısırlı kadınlar Hüsnü Mübarek'in devrilmesi ile sonuçlanan 25 Ocak Devrimi'nde önemli bir rol oynadı, fakat şimdi devre dışı kalmış durumdadır.

YEMEN'DE AYRIMCILIĞIN SON BULMASINI TALEP EDİN

“Erkek egemen bir toplumda, hakkını arayan ve haklarını kazanmanın mücadelesini veren birçok Arap kadını görüyorum ve onlar olmasaydı burada olamazdım.”

Aktivist Tevekkül Karman, Aralık 2011

Yemen'in önde gelen kadın aktivistlerinden Tevekkül Karman, 7 Ekim 2011'de verilen Nobel Barış Ödülü'nü alan üç kadından biri. Yemenli kadın göstericiler taciz edilirken, tutuklanırken ve hatta bazen dövülürken Karman, kadınların bölgede son dönemde gerçekleşen ayaklanmalardaki önemini simgesi haline geldi. Kadınların bir kısmını susturmak için kullanılan başka bir yol ise bu kadınların babalarını, dayılarını ve ağabeylerini tehdit etmektir. Yemen değişmeye başladıkça, yıllardır kadınların hayatına derinden etki eden sistematik ayrımcılığa ve şiddete dikkat çekmenin zamanı geldi.

Yemen'deki geçiş hükümeti yetkililerine yasada ve uygulamada ayrımcılığı sona erdirmek için kadınlarla birlikte çalışmalarını yönünde çağrıda bulunun. Bilgi almak ve harekete geçmek için bu adresi ziyaret edin: www.amnesty.org/womens-rights

BAHREYN'DEKİ KADIN GÖSTERİCİLERİN SERBEST BIRAKILMASI İÇİN ÇAĞRIDA BULUNUN

“Gözlerim bağlı, ellerim kelepçeliydi. Beni dövüler ve elektrik akımı verdiler. Beni tecavüzle tehdit ettiler. Yanlış suçlamaları itiraf etmem için beni öldürmekle tehdit ettiler. Cinsel tacize uğradım ve aşağılandım ... Ardından askeri mahkemeler dehşeti başlattı.”

Bahreynli bir kadın, yaralı göstericilere yardım ettiği için 15 yıla kadar mahkum edilen 20 sağlık çalışanından biri

Binlerce Bahreynli kadın Şubat ve Mart 2011'de hükümete karşı düzenlenen gösterilerde yer aldı. Onlarcası toplanmak, düşündüğünü açıkça söylemek ve hükümet karşıtı sloganlar atmaktan tutuklandı. Bazıları sorguları sırasında işkence gördü, tecavüzle tehdit edildi ve tacize uğradı. Birçoğu halen mahkemelerle karşı karşıya ya da Bahreyn'in askeri mahkemelerinde (Ekim başında varlıkları sonlandırılmadan önce) adil olmayan yargılamaları takip eden cezalarını dolduruyor.

Barışçıl bir şekilde haklarını kullandıkları için cezaevindeki bütün kadınların derhal serbest bırakılmasını talep edin www.amnesty.org/womens-rights adresindeki dilekçeyi imzalayın.

İRANLI İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSUNUN ÖZGÜR BIRAKILMASINA YARDIM EDİN

“Biliyorum ki, suya, yiyeceğe, barınmaya, bir aileye, ebeveynlerinize, sevgiye ve annenizi görmeye ihtiyacınız var. Ancak en az bunlar kadar, özgürlüğe, sosyal güvenceye, hukukun üstünlüğüne ve adalete de ihtiyacınız var.”

İnsan hakları avukatı Nasrin Sotoudeh, cezaevinden çocuklarına yazdığı mektuptan alıntı.

İran'daki kadın aktivistler, barışçıl siyasi eylemleri ya da insan hakları çalışmalarını nedeniyle ağır bedeller ödüyorlar. Ocak 2011'de insan hakları avukatı Nasrin Sotoudeh “sisteme karşı propaganda yapmaktan” ve “ulusal güvenliğe aykırı hareket etmekten” suçlu bulundu. Bu, insan haklarıyla ilgili yaptığı çalışmalar ve Nobel ödüllü Şirin Ebadi'nin kurduğu İnsan Hakları Savunucuları Merkezi CHR'D'e üye olmasının sonucuydu. Nasrin şu anda altı yıllık hapis cezasını dolduruyor. Nasrin, CHRD üyeliği olmak üzere kendisine yöneltilen tüm suçlamaları reddetti. 4 Eylül 2010'da tutuklanmadan önce Nasrin, Şirin Ebadi'yi temsil etmekten vazgeçmesi için yapılan ikazları dikkate almadığı takdirde sonuçlarına katlanmak zorunda kalacağı konusunda uyarı almıştı.

İran yetkililerine, Nasrin Sotoudeh'nin serbest bırakılması için çağrıda bulunun. www.acileylem.org adresini ziyaret ederek dilekçeyi imzalayabilirsiniz.

SUUDİ ARABİSTAN'DAKİ KADINLARI DESTEKLEYİN

“Haklarımız için mücadele edeceğiz ve yılmayacağız. Bizden asıl korkması gerekenler muhafazakar ve baskıcı güçlerdir.”

Aktivist Samar Badawi, Ocak 2012

Bölgedeki gösterilerden aldıkları ilhamla Suudi Arabistan'ın kadın aktivistleri değişim için yaptıkları çağrıları yoğunlaştırdı. Cinsiyet ayrımcılığı ülkenin yasaları ve geleneklerinde oldukça yaygın. Kadınlar erkek bir vasinin izni olmadan evlenemiyor ya da seyahat edemiyor, maaşlı işlerde çalışmıyor, yüksek öğrenim göremiyor.

Haziran 2011'den bu yana birçok Suudi Arabistanlı kadın direksiyonların başına geçerek, kadınların araba sürmesini engelleyen yasağa karşı yapılan kampanyaya destek verdi. Bu kampanyaya katılan kadınlardan bazıları tutuklandı, bazıları bir daha böyle bir eylemi tekrarlamayacaklarını içeren bir taahhütnameyi imzalamak zorunda bırakıldı. En az bir kadın yargılandı ve 10 kırbaça cezasına mahkum edildi. Eylül 2011'de Kral Abdullah, 2015 yılında yürürlüğe girmek üzere kadınlara yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanınacağını ve Şura Meclisi'ne atanabileceklerini açıkladı.

Suudi Arabistanlı kadınların ayrımcılığa karşı yürüttükleri kampanyayı desteklemek için <http://www.amnesty.org/womens-rights> adresini ziyaret edin.

RÖPORTAJ: KUTLUĞ ATAMAN

“Aramice kanat çırpması anlamına geldiği düşünülen Silsel, aynı zamanda Mardin’in eski Süryani evlerinin tavanlarına yapılmış gökyüzü tasvirinin de adı. Rivayete göre sokağa çıkmaya korkan Süryaniler, gökyüzü özlemlerini bir nebze olsun giderebilmek için evlerinin tavanlarına, motifler çizip içlerini turkuvaz renkte boyarlarmış.”

12 Mayıs-5 Haziran tarihleri arasında “Silsel” adlı performansıyla seyirciyle buluşacak olan Kutluğ Ataman’la insan haklarını ve yeni projesini konuştuk.

Sizin için de konu insan hakları ihlalleri olduğunda hükümetlerle karşı karşıya kalan bireylerden biri diyebilir miyiz? 12. İstanbul Bienali’nin “İsimsiz” bölümünde pembe tezkereniz sergilenmişti. Akabinde de raporunuzu bu kadar cesur bir şekilde paylaşmanızla ilgili oldukça yazılıp çizilmiştir.

Ben Türkiye’de esas sorunun devletin hükümetin kontrolünde olmamasından ileri geldiğini düşünüyorum. Bu yüzden hükümetlerle değil de Türkiye’de esasen insanların sorunları devlet yapılanmasıyla ve hatta bu bazen hükümetlerin bile başını yakabiliyor. Bu yüzden son zamanlarda belki de Türkiye’deki en önemli değişiklik devlet mekanizmasının aslında sivil hükümetin kontrolüne geçmeye başlamış olması diyebiliriz.

Benim raporuma geldiğimiz vakit, bu süreç benim için henüz bitmiş sayılmaz çünkü ben kendi düşüncelerim doğrultusunda bu kanuni süreci devam ettirmek niyetindeyim. Bildiğiniz gibi o raporun altında 17 tane doktorun imzası var. Türkiye Devleti’nin yapmış olduğu uluslararası anlaşmalara göre bana böyle bir rapor verilmesi tıbbi etik kurallarına aykırı, dolayısıyla bu doktorların aslında o yapılanma içerisinde doktorluk yapmamaları gerekiyor ya da bunun çözülmesi gerekiyor. Amacım burada kişilere hücum etmek değil ama bu çarpık uygulamanın ortadan kalkmasını sağlamak.

Başka ülkelere baktığınızda bir eşcinselin hakkı aslında “Niye bana ayrımcılık yapıyor, ben de askere gidebilirdim”dir. Türkiye’de bunu yapamıyorsunuz, çünkü yurt dışında daha demokratik ülkelerde bir eşcinsel başına bir bela geldiğinde hakkını savunabiliyor çünkü onu koruyan kanunlar var. Fakat Türkiye’de bir eşcinselin askere gitmesi ve orada ortaya çıkması ölüme kadar varan insan hakları ihlalleri ile sonuçlanabilir. Bu yüzden tabii ki bir eşcinsel olarak askere gitme hakkınızın ötesinde çok daha büyük bir hak olan yaşama hakkınız söz konusu, ikisini bir teraziye koyduğunuzda tabii ki yaşam hakkınızı seçiyorsunuz ve gitmemeye çalışıyorsunuz.

Bir de şöyle bir durum oldu, ki bunun da bilinmesini çok isterim. Genel seyirci açısından bu belgenin ortaya çıkması iyi oldu ama sanat dili açısından baktığımızda oradaki mesele tamamen ayrı bir dil. Yani o Bienal’in konsepti içerisinde aslında orada yapmaya çalıştığım şey çok daha fazla sanat teorik bir hareketti ama ona burada girmek istemiyorum.

Yalnız tabii orada çok şaşırtıcı olan, Taraf gazetesinde sadece bir yazı yayımlandı. Dezenformasyon yapan bir yazıydı. Çünkü 50 yaşında benim neden durup dururken askere gitmeye karar verdiğim ve bunu sadece bir sanatsal etkinlik olarak yaptığım, ki bunu her halükarda yapmaya da hakkım var bir sanatçı olarak ama, bu durumu kullandığım vs üzerine. Bir de Türkiye’de eşcinsel politik mücadele veren camiadan bir eleştiri geldi. Tabii ki bu çok haksız bir eleştiriydi çünkü kimse bana bir şey sorma

zahmetinde bulunmadan böyle bir sonuca vardılar. Fakat doğrusu şuydu; ben 44 yaşında Türk vatandaşlığına geçtim ve 12 Eylül’de Türkiye’den gittiğimde Türk vatandaşlığından çıkmak zorunda kalmışım, o da ayrı bir mesele. Daha sonra Türk vatandaşlığına geçtiğimde, ben 43 yaşından sonra yapmak zorunluluğu yoktur diye biliyordum ama 49 yaşında tam da İstanbul Modern’deki solo sergimin açılışı sırasında beni askere çağırdılar. Aynı süre içerisinde ben birçok defa psikiyatri bölümlerinde, askerlik şubelerinde bence inanılmaz aşağılayıcı ve yanlış bir muameleden geçmek zorunda kaldım. Tabii olayın en kırıcı yanı da, devlet size bunu yapıyor fakat bir taraftan da bazı eşcinseller ortaya çıkıyor, bu Taraf gibi bir gazetede oluyor, ve diyorlar ki numara yapıyorsun, öyle bir şey yok, sen sadece bu belgeyi almak için gittin. Yani burada iki kez mağdur hale getiriliyorsunuz.

12 Eylül davasında da müdahil olmak istedim ama ona da avukatım bunu yapmamamı istedi. Aslında benim müdahillik değil gerçek anlamda bir mağduriyetim var. O dönemde benimde evim basıldı ve evimdeki o zamanlar çekmiş olduğum bütün filmlerime el konuldu ve hala bunlar bana geri verilmiyor. Ben de bunları istiyorum çünkü bu benim, Türkiye’nin önemli bir sanatçısı olarak ilk ortaya çıkardığım gençlik dönemime ait eserlerim. Bunu sorguladım polisle de sözle olarak, dilekçe verdim. Konsolosluk aracılığıyla da sorguladım ama bana her defasında bunlara ulaşmanın mümkün olmayacağı söylendi. Bütün bunları şimdi hazırlıyorum, önümde bir adalet arama süreci olacak yıl sonuna doğru inşallah.

Filmlerinizden bahsetmişken son döneme baktığımızda “Zenne” eşcinsellik konusunu gündeme taşıyan filmlerden biri. Bununla beraber namus cinayeti, aile baskısı ve eşcinsellerin yaşadığı baskılara dikkat çekilmiş oldu. Fakat sinema tarihimizde sizin yazıp yönettiğiniz 1998 yapımı “Lola+Bilidikid” mevcut. Film Almanya’da çekildi, döneme düşünüldüğünde eşcinselliğin sinemaya taşınması adına kilometre taşı oldu diyebilir miyiz?

Buna karar verecek olan kişi tabii ki ben değilim, sosyal ve sinema tarihçileridir. Ama evet doğru söylüyorsunuz bu böyle biliniyor ama bu benim iddiam olamaz hiçbir zaman. Ben sevmem ben bunu yaptım diye ortaya çıkmayı. Ondan önce de sinemamızda, edebiyatımızda, tiyatrodaki eşcinsel kimlikler anlatıldı, yaratıldı fakat bunlar gerçek olmayan, basmakalıp örnekler üzerinden yürüyen, son tahlilde de aşağılayıcı eşcinsel tipleriydi. Biliyorsunuz bu günlerde hala televizyon dizilerinde olsun, edebiyatta olsun, hiç beklemediğimiz yazarların eserlerinde, filmlerinde olsun bu hala devam ediyor ülkemizde. Bir taraftan da benim o filmi yaptığım zamana bakacak olursanız şimdi çok daha palazlanmaya başlamış bir demokratik, politik, LGBT haklarını koruyan, mücadele veren derneklere artık rastlıyoruz, bu da çok ümitlendirici ama tabii ki yapılacak çok daha fazla iş var.

Lola+Bilidikid’i ben esasında İstanbul’da çekmek istemişim, o zamanın koşullarında böyle bir filmi bırakın Türkiye’nin diğer yerlerini, İstanbul içerisinde çekmenin, hatta finansmanını sağlamanın imkanı yoktu. O yüzden bu Almanya’daki Türk kültürü içerisinde çekildi. Çünkü bir şekilde aslında kültürle burada boğuştuğumuz için, fark etmiyordu çok fazla. Hatta Almanya’da ben bunu

1992

8 Uluslararası Af Örgütü’nün üye sayısı 1 milyona ulaşır. Örgüt yerli halkların haklarının ihlal edilmesine son verme çağrısında bulunur.

8 Cezayir’de askeri darbe seçimlerin iptal edilmesine sebep olur ve Devlet Başkanı Muhammed Boudiaf suikasta uğrar. Eski Yugoslavya’daki savaş Bosna Hersek’e yayılır.

© Amnesty International

1993

8 Uluslararası Af Örgütü siyasi cinayetleri, kayıpları ve yargısız infazları konu alan “Yalanların Ardındaki Hayatlar” isimli kampanyasını başlatır. Malavi’de Afrika’nın en uzun süre tutuklu kalan düşünce mahkumu Vera Chirwa (solda), 11 yıl hapis yattıktan sonra serbest bırakılır.

8 Viyana’da Dünya İnsan Hakları Konferansı insan haklarının evrensel ve bölünmez olduğunu onaylar ve bu BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği’nin kurulmasına öncülük eder.

ırkçılık paralelinde kurdum. Bir taraftan da bu durumu avantaj olarak kullandığımı da söyleyebiliriz. Fakat tabii o zamanlar bu filmin Türkiye’de çıkması çok çok zordu, çıkamadı, bütün dağıtımçılar hayır dedi, korktular. Bana ve yapımcıma tehdit faksları geliyordu gazeteler aracılığıyla.

Radikal’e, Hürriyet’e, benimle görüşen gazetecilere tehdit faksları geliyordu. Daha sonra İstanbul Film Festivali sırasında, şimdi Radikal Ödülü olan Halk Ödülü aslında o zaman birinci yılında Hürriyet Ödülü olarak verilmişti. Halk Ödülü’nü kazandı film halkın oylarıyla. Yarışmada bile insanlar çok fazla dokunmaya korktular hatta film festivalinde bile bayağı gergin bir ortamda gösterildi ama Emek Sineması tıklım tıklım doluydu bunu hatırlıyorum. Halk Ödülü alınca “Belki de biz bunu gösterebiliriz” diye dağıtımçılar filmi aldılar fakat o zamanlar insanlar o filme gündüz, böyle alenen gidemiyorlardı, gece gidiyorlardı, geceleri çok dolu oluyordu çünkü geceleri insanlar bilete alırken, sinemaya girerken daha saklanabiliyorlardı.

Şimdiye baktığınızda bu tür filmler yapılmaya başlandı ama tabii benden sonra bir de Ferzan Özpetek’in

“Hamam” filmini de unutmamamız gerekiyor. Bu anlamda bunlar bence bugünlük yapılan filmlerden çok daha aslında hem politik içerik olarak hem de sinema olarak çok daha kaliteli işler ama tabii bunlara baktığınızda yeni kuşaklar bunu ne kadar biliyorlar, ne kadar tanıyorlar, bunu çok fazla bilmiyorum açıkçası.

Diş basında sizinle ilgili bir yazıda sizin için sanat dünyasının Pedro Almodóvar’ı gibi bir benzetme yapılmıştı, bunu nasıl karşıladınız?

O kendi içerisinde çok saçma bir tanıttı, Economist dergisi böyle bir şey yaptı, böyle başlıklar atabiliyorlar, bu durumda daha çok okutuyorlar. Ben bu türden paralelliklere karşı alerjığım, tabii ki Pedro Almodóvar benim çok çok beğendiğim bir sinemacı ve sanatçı ama ben bu türden her şeyin Avrupa kültürü ya da Batı kültürü referansı ile bizim coğrafyamızın anlatılmasına son derece karşıyım, bu tür karşılaştırmalarla “Kutluğ Ataman’ı anlamanız için nasıl anlatabilirim size, işte Pedro Almodóvar’la Ingmar Bergman arası bir şeyler”. Aslında çok çok saygın insanların isimlerini referans olarak kullansalar bile, bu tür referanslamalar bence birazcık Avrupa merkezli oluyor. Ama oluyor, yapacak bir şey yok. Hatta bazen biz de bunu Avrupalılara yapıyoruz. Bu ne zaman biter? Bizim coğrafyamızdaki kültürün de güçlenmesiyle biter.

Biraz daha günümüze gelecek olursak Sırsel adlı bir projeniz var. Mardin’de Arap Baharı yüzünden sıkışıp kaldığınız o günlerden sizi Galata Özel Rum İlköğretim Okulu’na getiren süreç nasıl gelişti?

Ben İstanbul Modern’deki sergimden sonra Arter’de Mezopotamya Dramaturjileri diye bir seri iş çıkarttım. Bunun bir de ikinci ve son bölümü var. Bu da yine yedi-sekiz eserden oluşuyor. Ben bunu yapmak için, Hicaz demiryolu da dahil olmak üzere, Ürdün, Suriye, Kuzey Irak’a gidecektim. Aynı şekilde Güneydoğu Anadolu bölgesinde çalışacaktım. Fakat gitmeden bir gün önce Suriye’deki olaylar patlak verdi ve benim Lübnan ekibim gelemeyeceklerini, çok tehlikeli olduğunu, Suriye’de bize yardım edecek olan prodüksiyon şirketinin bırakın bizi orada ağırlamayı bu telefon konuşmasını yaptığımızı bile kimseye anlatmayın diyerek, çok çok korktu. Çünkü bizim kameralarla geliyor olmamız çok tehlikeli olacaktı.

Fakat ben yine de çok yapmak istiyordum bu projeyi. O yüzden belki Mardin’den taksitle geçirim diye düşündüm ama orada da bana bunu yapamayacağımı, çok tehlikeli olduğunu söylediler. Bunun üzerine Mardin’de dolaşırken Süryani mahallesinde Sırsel motifini gördüm. Bunun hikayesini bana

baktıklarında bu coğrafyada insanlar ne demişler, kaygıları neymiş, düşünceleri neymiş, bunu görecekler. Bunu ümit ediyorum, eğer saklayabilirsek.

Sırsel ile ilgili verdiğiniz bir röportajda performans genç solcular, entelektüeller ya da moda akımlarını belirleyenlerin dışında insanların da gelmesini ümit ettiğinizi söylediniz. Aslında projenin amacına hizmet etmesi için ulaşmak istediğiniz bir kitle söz konusu?

Türkiye’de güncel ve çağdaş kültür genelde solcu olmak mecburiyetinde değil ama üniversite öğrencileri, daha eğitilmiş, daha ziyade Türkiye’de aydın diye adlandırılan, genç solcu diye adlandırılan kesim oluyor büyük bir çoğunlukta ve kendi içerisinde kendi kendisini tüketiyor aslında. Bir işlevi tabii ki var; üretici ama bir taraftan körler sağır birbiri ağırlar durumu da var. Toplumun genelini çok fazla görmüyoruz, o yüzden de mesela son zamanlarda ortaya çıkan muhafazakar kültürü ve sanatı üretmeliyiz istekleri oluyor. Çünkü şimdiye kadar hep ayrı tutulmuşlar, hep böyle bir Beyaz Türk olayı var yüksek kültür ve yüksek sanatın üretilmesinde ve tüketilmesinde. Hep tepeden inmece bir şey var, buna reaksiyon olarak da, ama gene aynı Jakobnist bir yaklaşımla bu sefer de muhafazakar kültürü inşa etmeliyiz gibi, aslında eski yanışın tekrarından başka bir şey olmayan istekler ortaya çıkabiliyor. Halbuki gerçek kültür ve sanat aşağıdan yukarıya gelir, Sırsel’de de ben bunu istiyorum. Sadece bildiğimiz kendi arkadaşlarımız değil toplumun tümünü kucaklayan bir katılım arzu ediyorum. Burada tabii ki iki kuralım var, ilki İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sine karşı davranış içinde olmayan herkes katılabilir, şiddet ve nefret söylemi içermeyen. Ki o söylem bile aslında eyleme dönmediği sürece belki onlar da katılabilir neden olmasın. Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği’ne baktığınızda onlar yeri geldiğinde Neo-Nazilerin konuşma hakkını savunuyor, neden? Aynı fikirde oldukları için değil belki ama o konuşma hakkını orada hakem gibi yanlı bir şekilde engellerseniz aslında bu sefer daha büyük bir ifade hakkının engellenmesine yol açacağınız için. Seninle aynı fikirde olmasam bile senin konuşma özgürlüğünün sonuna kadar savunurum meselesi.

İkinci kuralım da 45 cm eninde kumaş olmalı, pratik nedenlerden dolayı. Bu Sırseller, ki bunlar yazılı olmak zorunda değil, resim de olabilir, birbirine dikilecek. Bunun içinde 45 cm olmasını ve kağıt olmamasını istiyoruz. Uzun süre saklanabilmesi için de tekstil olmasını istiyoruz.

Röportaj: Pınar İlkiz

1994

8 Uluslararası Af Örgütü siyasi cinayetler ve kayıplara dair dünya çapında bir kampanya ile “Kadın Hakları İnsan Haklarıdır” isminde kadınlar üzerine bir kampanya başlatır.

8 Nisan ve Temmuz ayları arasında Ruanda’da Hutular yarım milyon Tutsi’yi öldürür. Nelson Mandela Güney Afrika’nın devlet başkanı seçilir.

© Amnesty International/Karen de Groot

1995

8 Uluslararası Af Örgütü “İşkence Ticaretini Durdurun” adlı kampanyasını başlatır.

8 Ogoniland bölgesinin tahrip edilmesine karşı olan Ken Saro Wiwa (resimde) ve sekiz kampanyacı Nijerya’da idam edilir. Bosna Hersek’te Sırp birlikleri BM’nin Srebrenitsa’daki güvenli bölgesini ele geçirir ve yedi binden fazla erkek ve çocuğu öldürür.

DIRENİŞTE

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ORTA DOĞU VE KUZAY AFRİKA'DAKİ OLAYLARA ETKİN BİR ŞEKİLDE CEVAP VEREBİLMEK İÇİN DAHA ÖNCE HiÇ OLMADIĞI KADAR ZORLUKLA KARŞI KARŞIYA KALDI. ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ EKİPLERİ BÖLGEDEKİ ÖZGÜRLÜK VE ADALET MÜCADELESİNE DESTEK VERMEK İÇİN NASIL ÇALIŞTIKLARINI ANLATIYOR

Son 14 ay boyunca, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da, özellikle gençler ve kadınlar olmak üzere her yaş ve kökenden milyonlarca insan değişim talebi ile sokaklara döküldü. Onların adına yönetimi gerçekleştirdiklerini iddia eden ordu ve güvenlik güçlerinin uyguladıkları aşırı şiddete maruz kalmalarına rağmen hala büyük bir çoğunluk bu uğurdaki mücadelelerini sürdürüyor.

Protestolar, farklı etnik köken ve dinden pek çok topluluğu bir araya getirdi. Yıllar süren baskı, insan hakları ihlalleri, yanlış yönetim ve yolsuzluklardan

sonra seslerini yükseltip, daha önce görülmemiş bir enerji ve güçle Mısır, Libya ve Yemen'deki uzun süredir yönetimde yer alan ve 2011 yılına kadar yenilmez görünenleri devirmeyi başardılar.

Suudi Arabistan tarafından desteklenen Bahreyn'deki liderlerin protestolara aşırı güç kullanarak cevap vermesi hem ağır kayıplara yol açtı hem de ayrılıkları derinleştirdi ama reform, tazminat ve uzlaşma sözü verildi. Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın protestoları durdurmak için uyguladığı acımasız şiddet ülkeyi sivil savaşın eşiğine getirdi.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ HAREKETE GEÇİYOR

Bölgedeki huzursuzluğun boyutu iyice belirginleşince, Uluslararası Af Örgütü, kriz dönemlerinde uyguladığı anında ve etkin tepki politikası çerçevesinde kaynaklarını bölgedeki insan hakları ile ilgili gelişmeleri gözlemlemeye aktararak kampanyalarını bir adım öteye taşımaya karar verdi.

Araştırmacılar ve diğer uzmanlar hastaneleri, morgları ziyaret edip, cezaevi ve hastane kayıtlarını inceledi. Çok sayıda hak ihlali mağduruyla, görgü tanığıyla, hükümet görevlileriyle, yerel sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle, sağlık çalışanlarıyla, insan hakları ve siyasi aktivistlerle ve diğer pek çok kişiyle görüştü.

Diğer birçok gruplarla beraber insan hakları kuruluşlarının da Suriye'ye girmesi yasaklandığı için ekiplerimiz son dönemde Suriye'den kaçanlarla görüşmek üzere Lübnan, Türkiye ve Ürdün'e gitti. Yemen yetkililerinin ülkeye girmemize izin vermemesine rağmen, ülkedeki kuruluşlar ve bireylerle uzun zamandır var olan sıkı bağlarımız sayesinde gelişmeleri yakından izleyebildik. Bu tür ve diğer araştırmalar insan hakları ihlalleri hakkındaki iddiaları ve karşı iddiaları kanıtlamamıza ve bunlarla ilgili raporlar yayımlamamıza; neredeyse günlük olarak insan hakları alanındaki önemli gelişmeleri yayımlayıp duyurmamıza olanak tanıdı.

Bu araştırma aynı zamanda, insan haklarında değişim için bölgedeki insanların taleplerini desteklemek adına başlattığımız küresel kampanyamızın, savunuculuğumuzun ve medya çalışmalarımızın da temelini oluşturdu.

Karşılaştıkları ağır adil olmayan yargılamalara maruz kalan, infaz tehlikesiyle karşı karşıya olanlar ya da işkenceye uğrama riski taşıyanlar ya da kayıplarla ilgili uluslararası harekete geçme çağrısı olan acil eylemler her hafta yayımlandı.

Anahtar rolü üstlenen gelişmeler hakkında yapılan yayınlar ve basın açıklamaları, özel haberler, bloglar ve videolarla www.amnesty.org.tr adresinden ulaşılabilir. Çevrilen, uyarılan yayınların dünyadaki yerel basın ve online ağlar üzerinden herkese ulaşması için destek

En solda: İnsan hakları ihlallerine karşı yapılan gösterilerden, Fransa, Ekim 2011. Afişte "Suriye Seninleyiz" yazısı yer alıyor.

Ortada: Uluslararası Af Örgütü Tunus'taki gösteride, Tunus Kurucu Meclisi (Eski Parlamento) binası önünde, Tunus, Kasım 2011. Solda: Uluslararası Af Örgütü Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki insanlarla dayanışma içinde oldukları Küresel Eylem Günü'nde, Almanya, Şubat 2012

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki yeni gelişmeleri takip etmek için bit.ly/Ktm4vh adresini ziyaret edebilirsiniz.

verildi.

Tunus'taki Ulusal Kurucu Meclis için 23 Ekim 2011'de yapılan seçimlerin öncesinde 10 maddelik bir insan hakları manifestosu yayımladık. Bu manifesto, adayları, güvenlik güçlerinin kontrolü, adalet sisteminin yenilenmesi, ayrımcılıkla mücadele ve ölüm cezasının kaldırılması gibi önemli reformlar için söz vermeye zorladı. Uluslararası Af Örgütü, Tunus'taki şubesinin lobi faaliyetlerinde başı çekmesiyle beraber adayların manifestoyu imzalaması için kampanyalar yürüttü.

Mart'ta, Bahreyn'de "Aşırı güç kullanımı için hesap verilebilirliği güvence altına alın ve göstericilerin korunması için çağrıda bulunun" başlıklı dilekçeye dünyanın her yerinden katılımcılar imza attı. Ağustos ayında "Ölümcül gözaltı: Suriye'deki yaygın protestolar sürerken gözaltında ölüm" adlı raporun yayımlanmasıyla birlikte gözaltında gerçekleştiği rapor edilen 88 ölüme dikkat çekmek için "Gözler Suriye'nin Üzerinde" (eyesonsyria.org) adlı bir interaktif bir internet sitesi açıldı.

Libya'da gittikçe derinleşen karışıklığa tepki olarak Uluslararası Af Örgütü üyeleri her iki tarafa da insan haklarına saygılı olma çağrısında bulundu. Libya'da "Değişim için İnsan Hakları Gündemi" ve "Libya için Mücadele: Ölümler, Kayıplar ve İşkence" adlı raporun yayımlanmasının ardından tüm dünyadaki aktivistler Libya Ulusal Geçiş Konseyi'ne insan haklarını

kurumsal reformların merkezine yerleştirmeleri ve milislerin hak ihlalleri gerçekleştirmemelerini güvence altına almaları için mektup yazdı.

Yemen'de göstericilerin uğradıkları acımasız muamelelere tepki olarak, özellikle "Yemen'de Doğruları Söylemenin Zamanı" adlı raporda ülkede yaşanan insan hakları krizinin boyutuna dikkat çektik. Yine Nisan ayında barışçıl göstericilere karşı ağır insan hakları ihlalleri gerçekleştirmek için kullanılan silah tedarikine odaklandık. Aralarında ABD ve İngiltere başta olmak üzere, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Almanya, İtalya, Rusya, Türkiye ve Ukrayna'nın yer aldığı on silah tedarikçisini belirledik ve Yemen'e silah, mühimmat, silah gücü ve ilgili ekipmanı sağlamayı, sevk etmeyi ve yetkilerini derhal askıya almaları için çağrıda bulduk.

Birleşik Arap Emirlikleri'nin muhaliflere uyguladığı ağır baskıya son vermesi için diğer kuruluşlarla beraber kampanyalar düzenledik. Özellikle Kasım'da adil olmayan yargılamalar sonrasında iki ila üç yıl hapis cezası alan ve ertesi gün Başbakanlık affı ile serbest bırakılan beş sivil toplum aktivistinin vakası üzerine çalıştık.

Suudi Arabistan hükümetinin terörizm karşıtı acımasız bir kanun hazırladığını öğrendiğimizde dünya çapında 28.000'den fazla insanın katılımıyla gerçekleşen bir internet eylemiyle Kral Abdullah Bin Abdülaziz El-Suud'a hazırlanan yasayı uluslararası

insan hakları standartlarına uygun hale getirmesi için çağrıda bulduk. Aynı zamanda Aralık ayında "Suudi Arabistan: Güvenlik adı altında baskılar" adlı bir rapor yayımlayarak terörizm karşıtı tedbirler ve protestolar bağlamında başlatılan yeni dalga baskılara odaklandık.

Ayrıca, Acil Eylemler ve yapılan açıklamaları İran yetkililerine gösteriler sırasında belirgin bir şekilde aşırı güç kullanımını soruşturmaları ve düşünce mahkumları ile keyfi gözaltında tutulanların serbest bırakılması çağrısında bulunmak için kullanıldı.

Majles'te (parlamento) bağımsız STK'ların çalışmalarının daha da kısıtlanmasını ön gören yasa tasarısına karşı çıkılınca, tasarının üzerinde daha fazla çalışılmasına karar verildi. Aralık ayında hazırladığımız "Ölüme Müptela: İran'da Uyuşturucu Suçlarına İnfaz" adlı raporda ölüm cezasının geniş çaplı kullanımına yönelik kampanya düzenledik; geçmişte de bu tür gerekçelerle başlayıp genele yayılan, siyasi tutukluların toplu, genelde aceleyle, infazlarıyla sonuçlanmasına dikkat çektik.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki olaylar yayıldıkça yaşanan hak ihlallerini belgelemeye ve üyelerle destekçilerimizi birlik içinde gerçekten "ön saflarda" yer alarak reform, hesap verilebilirlik ve insan haklarının garanti altına alınmasını talep edenlerle beraber hareket etmeleri doğrultusunda yönlendirmeye devam edeceğiz.

Temmuz 2012’de üye devletler Birleşmiş Milletler’de toplanarak, küresel Silah Ticareti Anlaşması’na nihai şeklini verecek. İnsan haklarını koruyacak tedbirlerin anlaşmanın merkezinde ve kullandığı dile yerleşmiş olduğundan emin olmalıyız. RASHA ABDÜL RAHİM bunun gerçekleştirilmesine nasıl yardımcı olabileceğinizi açıklıyor.

60%

Uluslararası Af Örgütü’nün küçük ve hafif silahların kullanımını da içeren 10 yıllık bir örneklem sırasında belgelediği insan hakkı ihlallerinin yüzdesi

26 milyon

2008 yılının sonunda yaşanan silahlı çatışma sonucu, dünyada ülkesi içinde yerinden edilen insanların sayısı.

128 silahlı çatışma, 1989 yılından bu yana her yıl en az

250,000

kişinin ölümüne yol açtı.

ZULMETMEK İÇİN SİLAH YOK

Sişelenmiş su ve dinazor kemiği ihracatında, konvansiyonel silahlar üzerinde olandan daha fazla kontrol olduğunu biliyor muydunuz? Küresel silah ticaretini düzenleyecek, yasal olarak bağlayıcı uluslararası standartların eksikliği, çok büyük çaplı insan kaybına sebep oldu.

Dünyanın pek çok yerinde silah, askeri güç, mühimmat ve ilgili malzemelerin kullanımı ile insan hakları ciddi bir şekilde suistimal edildi. Bunun sonucunda yüz binlerce insan öldürüldü, yaralandı, tecavüze uğradı ve evlerinden kaçmaya zorlandı.

Nihayet ufukta görünen Uluslararası Silah Ticareti Anlaşması'yla, anlaşma dilinin insan haklarını koruma becerisini zayıflatmadığından emin olmalıyız.

Devletlerin cezasızlık ortamında ve sorumsuzca silah ticareti yapmasına etkin bir şekilde engel olunması için; şu anda ulusal, bölgesel ve çok taraflı silah ticareti anlaşmalarına hakim olan yasal boşluklardan kaçınılmasını sağlamalıyız.

İnsan hakları üzerinde sürekli bir olumlu etkiyi garanti altına almak için, dünyanın en büyük silah ticareti devleri -ABD, Avrupa Birliği (özellikle Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık), Rusya, Çin ve diğerleri- sorumsuz transferleri engelleyecek ortak ve yasal bağlayıcılığı olan standartlar üzerinde uzlaşmak zorundalar.

İNSAN HAKLARI İÇİN BİR "ALTIN KURAL"

Biz Uluslararası Af Örgütü ve diğer örgütler olarak, güçlü bir Silah Ticareti Anlaşması'nın insan haklarını korumak için bir "Altın Kural"ı da içinde barındırması gerektiğine inanıyoruz. Bu kural, devletlerin önerilen tüm silah transferlerinin özenli bir şekilde vaka bazında değerlendirmesini sağlayacaktır. Böylece silahların, ciddi insan hakları ihlalleri yaratma ya da söz konusu ihlalleri kolaylaştırma riski olan yerlere transfer edilmeleri önceden engellenebilir. Anlaşma kapsamına her tür silah ve transfer türünün dahil edilmesi ve anlaşmanın sağlam ve şeffaf bir şekilde uygulanması için de önemli lobi faaliyetleri yürüttük.

Anlaşmanın ulusal yasalar tarafından etkili bir şekilde uygulanarak onaylanması; silah tüccarları, komisyoncular, nakliyatçılar ve finansörler gibi kurumsal aktörler ve bireyler üzerindeki cezai sorumluluğu genişletecektir. Anlaşma aynı zamanda, yeni düzenlemelere uymayanların ceza almasını garanti altına alacaktır. Anlaşma üzerinde uzlaşılması, ithalat, ihracat ve özellikle insan haklarını etkileyebilecek konvansiyonel silahların

transferi konularında demokratik yollarla seçilmiş meclislerin; medya ve sivil toplumun hükümeti hesap vermeye zorlayabilme olasılığını arttıracak.

Fakat anlaşmanın şekli ve içeriği bir parça da politik manevralarla belirlenecek. Bütün devletler silah ithal ediyor, çoğu bu transferleri kendi bölgesi üzerinden yapacak ve bir ölçüye kadar da ihraç edecek. Uluslararası Af Örgütü, Anlaşma'nın insan haklarının korunması konusunda sağlayacağı yararları öne çıkarmaya ve Anlaşma standartlarının sağlam ve uygulanabilir olmasını garanti altına almaya çalışıyor. Bu ay, aktivistleri harekete geçirmek ve farkındalığı arttırmak için 100 günlük eylemimizi başlatıyoruz.

KÜRESEL BİR SİLAH TİCARETİ ANLAŞMASINA GİDEN YARIŞTA SON ETAP

Birleşmiş Milletler Hazırlık Komitesi'nin Temmuz 2011'deki toplantısında, devletlerin anlaşmayla ilgili önerileri komite başkanının hazırladığı taslakta bir araya getirilmişti. "Altın Kural" metne dahil edilmişti.

Temmuz 2012'deki BM Konferansı'nda ve konferansa zemin hazırlanan önceki haftalarda pek çok üye devlet, geniş çaplı konvansiyonel silah transferlerini kontrol etmek için "mümkün olan en yüksek uluslararası ortak standartları" içeren nihai bir metin için baskı yapacak. Ne var ki bazıları da metin devletleri sadece insan hakları ihlali risklerini "dikkate almaya" zorlamak için kuvvetli bir şekilde lobi faaliyeti yürütecek, bu da ciddi riskin olduğu zamanlarda bile silah transferlerinin engellenmesini sağlayacak herhangi bir yasal bağlayıcılık taşımayacağı anlamına geliyor. Böyle bir bağlayıcılık olmadan metin önemli ölçüde zayıf kalacak; zayıf düzenlemeler de sorumsuz silah transferlerini ve yasadışı silah kaçakçılığını dizginleyemeyecek.

Bütün hükümetler, her nerde olurlarsa olsunlar, ağır insan hakkı ihlallerini ciddi bir şekilde engelleyecek bir "Altın Kural"ı içeren güçlü bir Silah Ticareti Anlaşması'nı desteklemeli. Siz de doğru kararı vermeleri için onlara yardım edebilirsiniz.

SİMDİ HAREKETE GEÇ

Güncellemelerimizi takip edin ve gelecek haftalarda, 11-17 Temmuz tarihleri arasındaki Küresel Eylem Haftası da dahil olmak üzere, dayanışma eylemlerimize katılın. Nasıl dahil olabileceğinizi öğrenmek için Uluslararası Af Örgütü Türkiye Subesi ile iletişime geçin. Hepimiz silahların zulüm ve istismar amaçlı kullanılmasını durdurmak için seferber olalım.

Kolombo, Sri Lanka'da bir asker, Kasım 2008. Ülkedeki silahlı çatışma on binlerce insanın hayatına mal oldu. İnsan hakları ihlallerine rağmen, yabancı hükümetler Sri Lanka'ya silah tedarik etmeye devam ettiler.

ZAMAN TÜNELİ

2003

Silahlar Denetlensin kampanyasının başlamasıyla dünya çapında bir milyondan fazla insandan Silah Ticareti Anlaşması için destek toplanıyor.

2006

Silahlar Denetlensin koalisyonu, küresel imza kampanyası "Bir Milyon Yüz" dilekçelerini BM Genel Sekreteri Kofi Annan'a teslim ediyor. Dilekçe, sorumsuzca yapılan silah akışlarını düzenlemek için küresel bir araç yaratmak konusunda devletlere çağrıda bulunuyor.

Aralık 2006

153 hükümet, küresel bir Silah Ticareti Anlaşması oluşturmak üzere çalışmalarına başlanması için BM'de oy verdi.

2009

BM Genel Kurulu, Silah Ticareti Anlaşması müzakereleri için oluşturulan takvimi başlatıyor. Bu, 2010'da bir, 2011'de iki hazırlık toplantısını da içeriyor.

23 Mart 2012

100 GÜNLÜK EYLEM

Anlaşma'ya güçlü insan hakları kurallarının dahil edilmesi için baskı oluşturun.

11-17 HAZİRAN 2012

KÜRESEL EYLEM HAFTASI

Sorumsuzca yapılan silah ticaretine karşı sesini yükselt.

2-27 TEMMUZ 2012

KARAR ZAMANI

Silah Ticareti Anlaşması'na nihai halinin verilmesi için müzakere konferansı gerçekleştiriyor.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ

GAŁATAŞARAY ÜNİVERSİTESİ'NDE MÜLTECİ HAKLARI PANELİNDEYDİK!

Çağdaş devletlerde sosyal sınıf sorunu yaşayan bir grup: "MÜLTECİLER"... Sosyal Sorumluluk Komitesi "Ötekileştirilenler" başlığı altında ikinci panelini düzenledi. Mültecilerin Türkiye'de ve dünyadaki yerleri, karşı karşıya bırakıldıkları zorluklar, bu uğurda verdikleri mücadeleler ve bu konuda bizim yapabileceğimiz... Hepsinin yanıtı "MÜLTECİLER" panelinde verildi. Panelde Uluslararası Af Örgütü ve Helsinki Yurttaşlar Derneği konuşma yaptı. Panel öncesinde ve sonrasında Uluslararası Af Örgütü

İstanbul yerel grubu üyeleri stand açtı ve mülteci hakları için fotoğraf eylemi gerçekleştirdi.

ANKARA YEREL GRUBU AEGEE ZİYARETİNDEYDİ!

Uluslararası Af Örgütü Ankara yerel grubu, Avrupa'daki toplumlar ve ülkeler arasında zorla yaratılmış düşmanlık ve önyargılardan arınmış bir Avrupa fikrini gençlerin oluşturabileceği düşüncesinden hareketle, farklı kültür ve milletlerden gelen gençler arasında işbirliği ve dayanışmayı geliştirmek için ekonomik ve politik olarak bağımsız gençlik etkinlikleri düzenleyen AEGEE-Ankara lokaline 10 Aralık 2011'de bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret boyunca AEGEE-Ankara lokalinin ve Uluslararası Af Örgütü'nün yapmış olduğu ve gelecekte yapmayı planladığı çalışmalar hakkında karşılıklı bilgi alışverişi sağlandı.

MUŞ YEREL GRUBU TANITIM TOPLANTISI DÜZENLEDİ!

22 Aralık'ta Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Muş yerel grubu tarafından Muş Eğitim-Sen toplantı salonunda Mülteci Hakları Koordinatörü Volkan Görendağ'ın

da katılımıyla bir bilgilendirme toplantısı düzenlendi. Toplantı çeşitli sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin yanı sıra birçok öğrenci ve öğretmenin de katılımıyla gerçekleşti. Kalabalık geçen toplantıya ilgi yoğundu. Uluslararası Af Örgütü'nün kuruluşundan bu yana yürüttüğü kampanyalar hakkında ayrıntılı bilgi verildi ve görüşme soru-cevap şeklinde gelişti.

ANKARA YEREL GRUBU SENDİKA ZİYARETİNDEYDİ!

Uluslararası Af Örgütü Ankara yerel grubu, 17 Aralık'ta ESM'yi (Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası) ziyaret etti. ESM Genel Başkanı Mustafa Şenoğlu, Çevre ve Kadın Sekreteri Emel Emre ve Örgütlenme Sekreteri Selin Kaya ile yapılan görüşmede Uluslararası Af Örgütü ve çalışmaları anlatıldı. Sendikal faaliyetler ve Türkiye'de insan haklarının konuşulduğu görüşmede ekonomik sosyal ve kültürel haklar çerçevesi içerisinde birlikte çalışmalar yapma dilekleri iletildi.

DEMOKRATİK BİR ANAYASA İÇİN GERÇEKLERLE YÜZLEŞME VE KOPUŞ SEMPÖZYUMU'NDAYDIK!

Uluslararası Af Örgütü Ankara yerel grubu 24 Aralık Cumartesi Demokratik Anayasa Hareketi'nin gerçekleştirdiği "Demokratik bir Anayasa için Gerçeklerle Yüzleşme ve Kopuş" sempozyumuna katılarak stand açtı. Standta Uluslararası Af Örgütü tanıtılarak, Türkiye'de yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verildi. Ayrıca standı ziyaret edenlere Uluslararası Af Örgütü broşür ve dokümanları verildi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI İLE GÖRÜŞTÜK!

31 Ocak 2012'de Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü Murat Çekiç, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Kampanya Koordinatörü Burcu Türkay ve Uluslararası Af Örgütü İşçi Sendikaları Küresel Danışmanı Shane Enright'tan oluşan bir delegasyon, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'le görüşüp işçilerin ve kamu emekçilerinin temel haklarına saygı duyulması ve yasamayla ilgili reformlar yapılması çağrısında bulundu. Bakanla görüşen delegasyon, 1 Şubat'ta İstanbul'a döndükten sonra bir basın toplantısı düzenleyerek, Türkiye'nin çağdışı olan yasalarını uluslararası standartlara uyumlu hale getirmesi için çağrısını yineledi. Basın toplantısına CNNTURK, TRTTURK, Taraf gazetesi, Zaman gazetesi dahil birçok yazılı, görsel ve internet basınının ilgisi yoğundu.

İF İSTANBUL - 11. ULUSLARARASI BAĞIMSIZ FİLMLER FESTİVALİ'NDEYDİK!

Uluslararası Af Örgütü bu yıl düzenlenen İf İstanbul'da iki ayrı konuyla yer aldı. 22 Şubat'ta SALT Beyoğlu'nda gerçekleşen iki ayrı söyleşiden ilki Türkiye'de lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin hakları üzerineydi. Murat Çekiç (Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi), Kemal Ördek (Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği), Şevval Kılıç (İstanbul LGBTT) ve Evren Güvensoy'un (Kaos GL) katılımıyla gerçekleşen söyleşi soru cevap bölümüyle sona erdi. Festival kapsamındaki ikinci etkinlik ise film gösterimi ve söyleşi vicdani ret konusu ile ilgiliydi. Yönetmenliğini Aydın Özbek'in yaptığı "Çürüğüm, Askerim, Reddediyorum" filminin gösteriminin ardından Çürük filmi yönetmeni Ulrike Böhnisch'in de aralarında bulunduğu konuşmacılar Burcu Türkay (Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi), Oğuz Sönmez (Savaş Karşıtları), Ercan Aktaş (Vicdani Retçi), Mehmet Tarhan (Vicdani Retçi), Merve Arkun (Vicdani Retçi Kadınlar) ile Türkiye'de vicdani reddi konuştuk. Film gösterimi ve söyleşiye katılım çok yüksekti. Uluslararası Af Örgütü olarak film gösterimi ve söyleşileri daha sık yapma kararı aldık.

TÜRKİYE'DEN HABERLER...

ANKARA YEREL GRUBU'NDA ANADİL GÜNÜ SÖYLEŞİSİ!

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Ankara yerel grubu 25 Şubat'ta Sarkaç Cafe'de Uluslararası Anadil Günü söyleşisi düzenledi. Söyleşide EğitimSen, Çerkes Derneği, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası ve Uçan Süpürge'den konuşmacılar yer aldı. Söyleşiye ilgi yoğundu. Ankara yerel grubu belirli aralıklar farklı konularda bu tür söyleşiler düzenleme kararı aldı.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ'NDE İNSAN HAKLARI ATÖLYELERİ!

26 Şubat'ta İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Tarlabası Toplum Merkezi ile "Toplumsal Cinsiyet Ve Yoksulluk" konulu bir atölye çalışması gerçekleştirdik. 25 üniversite öğrencisinin katıldığı atölyede Doç. Dr. Sibel Özbudun yoksulluğun dönemlere göre farklılaşan karakteri ve etnisite ile ilişkisine değindi. İnsan Hakları Eğitimi Program Koordinatörü Cahide Sarı da toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığa dair uluslararası sözleşmeler üzerine bir sunum gerçekleştirdi. Kolaylaştırıcılarımız Serhan Karataş ve Devim Bahçeci katılımcılarla çeşitli grup aktiviteleri gerçekleştirdi.

ANKARA'DA İRAN BÜYÜKELÇİ ÖNÜNDE EYLEM YAPTIK!

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Ankara yerel grubu 28 Ocak'ta Ankara İran Büyükelçiliği önünde bir sokak eylemi düzenledi. İran'daki insan hakları ihlalleri ve ifade özgürlüğü önündeki engellere yönelik bir imza kampanyası başlatan Uluslararası Af Örgütü, sokak eyleminden sonra İran Büyükelçiliği'ne mektubu sundu. Ankara basınının yoğun ilgisi ile karşılanan aktivistler ve insan hakları savunucuları İran'a yönelik başlatılan kampanya için imza toplamaya devam ediyor.

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ ÇALIŞMALARINA DEVAM ETTİK!

6-7 Mart'ta Şanlıurfa'da din görevlilerine yönelik "Kadına Yönelik Şiddet ve Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklar Bağlamında Yoksulluk" başlıklı iki günlük bir atölye çalışması gerçekleştirdik. Çoğunluğunu kadınların oluşturduğu 23 din görevlisinin katıldığı atölyede Prof. Dr. Mine Gencel Bek "Medya ve Kadına Yönelik Şiddet", Dr. Seda İrem Çakırca "Toplumsal Cinsiyet Ve Kadına Yönelik Şiddet Ve Ayrımcılığa Dair Uluslararası Sözleşmeler", Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan Yrd. Doç. Huriye Martı ve Sevdenur Düzgüner de İslam'da Yoksul ve Yoksulluk ve Aile içi Şiddet konuları üzerine sunumlarını gerçekleştirdi.

"Şiddete Son" pankartıyla yürüdüğümüz kortejde, aynı sloganı taşıyan çantalarımızla dikkat çektik. Soğuk hava koşullarına rağmen güzel bir yürüyüşün sonunda İstanbul yerel grubu kadınları olarak bir sonraki 8 Mart'ta neler yapabileceğimizle ilgili bir toplantı gerçekleştirdik.

GELENEKSEL 8 MART YÜRÜYÜŞÜNDE KADINLAR KADIKÖY'DEYDİ!

Her sene Uluslararası Af Örgütü'nde kadınlar olarak Kadıköy'deki yürüyüşe katılıyoruz. Bu sene de "Kadına Yönelik

İSTANBUL YEREL GRUBU İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ'NDE KARIYER GÜNLERİ'NDEYDİ!

8-9 Mart arasında İstanbul yerel grubu aktivistleri İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukukta Kariyer Günleri'nde stand açtı. Standta işçi ve kamu emekçilerinin hakları için kartpostal kampanyasına imza toplanırken, Türkiye'deki lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin hakları için fotoğraf eylemi gerçekleştirildi. 8 Mart Dünya Kadınlar günü nedeniyle, Uluslararası Af Örgütü'nün İran'da insan hakları savunucusu Nesrin Sotoudeh için de imza toplandı. Standa ilgi büyüktü.

ÖĞRENCİLER, GAZETECİLER VE AKADEMİSYENLERİN SERBEST BIRAKILMASI İÇİN BASIN AÇIKLAMASI YAPTIK!

21 Nisan'da Taksim meydanında toplanan Uluslararası Af Örgütü aktivistleri ve insan hakları savunucuları, Türkiye'de ifade özgürlüğü hakkına saygı duyulması için bir basın açıklaması düzenledi. Aktivistler ellerinde sansürlenmiş konuşma balonlarını tutarken, bir aktivist okunan basın metninin büyütülmüş halinin üzerinde insan hakları, özgürlük, ifade gibi kelimeleri sansürledi. Basının da ilgisinin yoğun olduğu eylemde Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerdeki yükümlülüklerini yerine getirmesi, adil yargılanma hakkının tanınması ve ifade özgürlüğü hakkının önündeki engellerin kaldırılması çağrısında bulunduk.

İLK DEFA 1 MAYIS'TA TAKSİM'DE ALANDAYDIK!

Uluslararası Af Örgütü aktivistleri, destekçileri ve insan hakları savunucuları olarak 1 Mayıs'ta Uluslararası Af Örgütü pankartımızla alandaydık! Şişli'den DİSK'in içinde Sosyal-İş Sendikası ile birlikte sol şeritten yürüdük. Türkiye'de işçi ve kamu emekçilerinin korunması ve mevzuatın uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi için bir yıl önce başlattığımız kampanya son evrelerine girdi. Şu ana kadar sadece Türkiye'de 20.000 imza toplanan kampanya için 1 Mayıs'ta aktivistlerimiz alanda yüzlerce imza topladı. İlk defa örgütlü olarak yer aldığımız Bayram kutlamalarında 60 kişilik kortejimizle dikkat çektik.

MÜLTECİ TV YAYINDA!

Doğduğu, büyüdüğü, üstünde oyun oynadığı topraklarda artık yaşaması imkansız hale gelen ve bu nedenle farklı bir ülkede hayatını sürdürmek üzere yola çıkan insanların yaşamları, hükümetlerce görmezden gelinmeye devam ediliyor. Hükümetler kadar göçmenlerin yaşadıkları hak ihlallerine, çarpıtıldıkları cezalara, ödemek zorunda kaldıkları harçlara gözlerini yummuş bir diğer kuvvet ise medya. Mülteci TV, medyanın bakmaktan çekindiği veya bakmaya alışık olmadığı için göremediği ihlalleri kamuoyuyla paylaşmak üzere Aralık 2011'de yola çıktı. Geçiş noktası olarak kullanıldığı kadar artık göç almak bakımından odak haline de gelen Türkiye'de göçmenlerin yaşadığı sorunlar, komşu ülkelerdeki savaşlar da dikkate alındığında daha önemli bir hale geliyor. Mülteci TV okurunun da katkı sunabildiği interaktif bir internet haber portalı olarak, insan hakları alanında yaşanan ulusal ve uluslararası sorunlara değinmeyi hedefliyor. Video, etkinlik, haber bölümleri ile mülteci, aracı, sığınmacı hakları konusunda görsel, işitsel bir arşiv oluşturmanın yanı sıra Mülteci TV, gönüllü okurlarının ve kendisine destek olan kurumların da katkısıyla ihlallerin çözümünde bir nebe de olsa rol almayı amaçlıyor. İltica ve göç alanında düzenlenen organizasyonların görünür kılınması, medyanın ve insan hakları örgütlerinin sürekli elinin altında bulundurulabileceği devamlı güncellenen bir kaynak olmak da Mülteci TV'nin varoluş sebepleri içerisinde.

ACİL EYLEMLER

UA 175/10 – TÜRKİYE VICDANI RET / İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Vicdani retçi İnan S. Aralık 9, 2011 tarihinde hapis cezasının geçici olarak durdurulmasından sonra Balıkesir cezaevinde şartlı olarak tahliye edildi. Hakkında askıda olan suçlar ve vicdani reddin kabulüne dair yapılacak hukuki değişikliklerin gecikmesi, İnan'ın cezaevine geri gönderilmesi ve cezaevindeki şartların sağlığının daha kötüye gitmesine sebep olması anlamına gelebilir.

İnan S. yakın zaman öncesinde ruh sağlığının değerlendirilmesi için İstanbul Gülhane Askeri Tıp Akademisi'ne gönderilmiş ve "ruhsal problemi" olduğu belgelenmişti. Mahkeme kararında, bu bilgiler ışığında İnan S.'nin hapis cezasının devam etmesi halinde geri dönülmez sonuçlarla karşılaşabileceğini dile getirdi. Fakat, kararda makul bir süre zarfında kanuni bir değişim olmadığı takdirde İnan S.'in geri kalan cezasını doldurması gerekeceği de belirtildi. İnan S. aynı zamanda Nisan 2011'de cezaevinden kaçma ve Haziran 2011'de hücrelerini yakmaya teşebbüsle suçlanıyor.

Uluslararası Af Örgütü olarak yetkililere, İnan S.'nin tahliyesindeki şartı ve "ruhsal problemi" olduğunu söyleyen ruhsal sağlık raporunun kaldırılması, Türkiye'nin Uluslararası Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nde belirtilen zaman dilimi doğrultusunda vicdani ret hakkını tanıması için gerekli yasal değişiklikleri yapması çağrısında bulunduk.

UA 29/12 – UKRAYNA ZORLA GERİ GÖNDERME

Somalili ve Eritreli sığınmacılar ve göçmenler Batı Ukrayna'daki Göçmen Konaklama Merkezi'nde hukuka aykırı alıkonmalarını protesto etmek adına açlık grevi yapıyor. Bahsi geçen bireyler ve başka ülkelere gelen onları destekleyen gözaltındaki diğer göçmenler tehdit ediliyor, dövülüyor ve kötü muamelelere maruz kalma riski ile karşı karşıya kalıyorlar.

Batı Ukrayna'nın Zhuravichi kasabesindeki Göçmen Konaklama Merkezi'ne 30 Ocak günü protestolar nedeniyle güvenlik güçleri çağırıldı. Gözaltındakiler 6 Ocak tarihinden beri hukuka aykırı olarak alıkonmalarına karşı açlık grevi düzenliyorlardı. Güvenlik güçleri olarak cop taşıyan robokoplar merkeze geldi ve açlık grevinde olan bazı bireyleri yemek yemeye zorladı. Gözaltındakilerin odaları arandı ve kişisel eşyalarına el konuldu. Güvenlik güçleri gelmeden önce merkezde alıkonulan göçmenler personel tarafından dövüldüklerini ve kötü muamele gördüklerini bildirdi.

Merkez'de yaklaşık 60 Somalili ve altı Eritreli bulunuyor. Bu kişilerin 20'ye yakını çocuklardan oluşuyor. Çocukların arasında refakatsiz çocuklarda bulunuyor. Somali uyrukluları 23 Aralık 2011 tarihinde Ukrayna'nın değişik bölgelerinde alıkonuldu. Eritre uyrukluları ise Kasım ayında alıkonuldu. Hepsi "sınır dışı edilmek üzere" bir sene boyunca alıkonulmalarına karar verildi. Fakat kayıtlara göre şimdiye kadar Ukrayna'dan hiçbir Somali veya Eritre uyrukluları sınır dışı edilmedi. Aksine bu bireyler serbest bırakılıp tekrar alıkonulma riski ile karşı karşıya kalıyorlar. Sınır dışı edilme planları

olmadığına göre bu bireylerin alıkonulmalarının yasal bir temeli yok ve tutulmaları keyfi ve hukuka aykırı. Uluslararası Af Örgütü olarak yetkililere, Göçmen Konaklama Merkezi'nde alıkonulanların işkence veya diğer kötü muamelelere maruz kalmayacaklarını garantilemeleri için; alıkonulanların dövüldüğü, tehdit edildiği ve kötü muamele gördüğü iddialarının derhal soruşturulması için; sınır dışı etmeyi planladıkları Somali ve Eritre uyruklularının alıkonulmalarına son verilmesi için çağrıda bulunduk.

UA 64/12 – TÜRKİYE VICDANI RET / İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

İnsan hakları savunucusu Halil Savda, 24 Şubat'ta Doğubeyazıt bölgesini ziyaret ederken sabah 06.00'da gözaltına alındı. 2008'de vicdani retçileri alenen destekler nitelikteki konuşması sebebiyle verilen 100 günlük hapis cezası kararının infazı için şimdi Doğubeyazıt A2 Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuldu.

Uluslararası Af Örgütü onu, sadece ifade özgürlüğü hakkını barışçıl bir biçimde kullandığı için tutuklanmış bir düşünce mahkumu olarak kabul etmektedir.

Halil Savda'nın 2008 mahkumiyeti, "halkı askerlikten soğutma"yı suç sayan Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesi kapsamında idi. Halil Savda, 2006 yılında iki İsraili vicdani retçiyi desteklemesinin ardından suçlu bulundu ve beş ay hapis cezasına mahkum edildi ve bu ceza üçte bir indirilerek 100 gün olarak belirlendi. Mahkumiyeti Kasım 2010'da Yargıtay tarafından onanmıştı ve Şubat 2011'de kendisine iletilmişti, fakat şimdiye kadar hapis cezasının infazı gerçekleşmemiştir. Ayrıca Haziran 2010'da, Halil Savda'ya bir başka olay neticesiyle yine 318. madde ihlalden şu sırada Yargıtay'da karar bekleyen altı ay hapis cezası verilmiştir. Halil Savda'ya karşı devam etmekte olan ve 318. madde kapsamında suçlanmasına neden olan üç dava daha var.

Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesi, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğü hakkını güvence altına alan 10. maddesini ihlal etmektedir. Uluslararası Af Örgütü defalarca 318. maddenin yürürlükten kaldırılması için çağrıda bulunmuştur.

Uluslararası Af Örgütü olarak yetkililere, Halil Savda'ya derhal ve şartsız serbest bırakılması; cezaevindeyken Halil Savda'nın güvenliğini sağlama ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerini ihlal eden 318. maddenin kaldırılması için çağrıda bulunduk.

UA 103/12 – GAZZE ÖLÜM CEZASI

7 Nisan 2012'de, Gazze Şeridi'nde Hamas fiili yönetimi üç kişiyi asarak infaz etti. Dördüncü kişi, J.Z.J., infaz

edilmeyi bekliyor ve her an vurularak infaz edilebilir. 7 Nisan 2012'de, Gazze Şeridi'nde Deir al-Balah'tan Mouhammed Baraka, infaz edildi.

Ceza mahkemesi tarafından adam öldürmek suçundan mahkum edildiği ölüm cezasına yaptığı temyiz, Şubat 2012'de Temyiz mahkemesi tarafından reddedilmişti. Al-Bureik mülteci kampından, 27 yaşındaki W.K.J., Şubat 2012'de Yüksek Askeri Mahkeme'nin ölüm cezasını onaylamasının ardından, infaz edildi. 2010'da ceza mahkemesi tarafından adam kaçırma ve öldürme suçlarından ölüm cezasına mahkum edilen, M.J.A Şubat 2012'de karara temyiz isteminin Temyiz Mahkemesince reddedilmesinin ardından, infaz edildi.

Uluslararası Af Örgütü, 38 yaşındaki J.Z.J.'nin de her an infazının gerçekleştirilebileceğinden derin endişe duymaktadır. 6 Aralık 2010'da adam kaçırma ve öldürme suçlarından Daimi

Askeri Ceza Mahkemesi tarafından ölüm cezasına mahkum edilen J.Z.J.'nin karara temyiz talebi Askeri Yüksek Mahkemesi tarafından 14 Şubat 2012'de reddedilmişti. Filistin İnsan Hakları Merkezi'ne göre, infaz mangası infazı gerçekleştirebilir. Bunlar, Hamas fiili yönetiminin Gazze Şeridi'nde bu yıl gerçekleştirdiği ilk üç infaz. 2011'de, Gazze Şeridi'nde askeri ve ceza mahkemesi en az sekiz kişiyi ölüm cezasına mahkum etti ve üç kişi adil olmayan yargılamalar sonucu infaz edildi. Gazze'de gerçekleştirilen askeri ve ceza mahkemeleri davalarının uluslararası adil yargılama standartlarının altında olduğu bilinmektedir.

Uluslararası Af Örgütü olarak, Mohammed Baraka'nın, W.K.J. ve M.J.A'nın infazlarının son derece zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele olduğunu belirterek bu infazları kınadık. Hamas fiili yönetimine J.Z.J.'nin ölüm cezasının gerçekleştirilmemesi ve onun ve diğer tüm ölüm cezalarının hafifletilmesi ile ölüm cezasının tamamen kaldırılması çağrısında bulunduk. Yetkililerin cezayı gerektiren suç işlediklerinden şüphelenilen kişileri adalet karşına çıkarma hakkı ve yükümlülüğü olduğunun altını çizerek, ölüm cezasının etkili caydırıcı bir ceza olduğuna dair hiç bir inandırıcı kanıtın olmadığını belirttik.

UA 82/12 – SURIYE GÖZALTI / REHİN

Türk gazeteciler Adem Özköse ve Hamit Coşkun, Suriye'nin kuzeyinde mevcut olaylar hakkında haber yaparken kayboldu.

Suriye'de, Türkiye sınırına yakın oldukları sırada 10 Mart'ta meslektaşlarıyla son kez temasa geçtiler. Zorla kaybedilmeye maruz kaldıklarına ve bu durumun da onları işkence ve kötü muamele riski içinde bıraktığına inanılıyor.

34 yaşındaki muhabir Adem Özköse ve 21 yaşındaki kameraman Hamit Coşkun, 5 Mart 2012'de Türkiye sınırından Suriye'ye giriş yaptılar. Bir meslektaşlarından alınan bilgiye göre bölgedeki olayları haber yapmak için Suriye'nin kuzey bölgesinde bir hafta kalmayı planlıyorlardı. İkili en son 10 Mart 2012'de kuzeyde bir valiilik olan İdlip'teyken meslektaşlarıyla temasa geçerek bir gösterinin haberini yaptıklarını söyledi. O görüşmeden itibaren akıbetleri ve nerede oldukları belirsizliğini koruyor.

Suriye'de yayınlanan haber bültenleri ikilinin Suriye güvenlik güçleri tarafından gözaltında tutulduğunu ifade etti fakat buna karşın Suriye yetkilileri bu iki medya mensubu ile ilgili resmi bir bilgi açıklamadı. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'ndan bir sözcü, Uluslararası Af Örgütü'ne verdiği bilgede Bakanlık tarafından Suriye yetkililerine bu iki kişi hakkında bilgi almak ve eğer tutuklandıysa serbest bırakılmaları için çağrıda bulunmak amacıyla mektup yazıldığını söyledi. Uluslararası Af Örgütü'nün edindiği bilgiler doğrultusunda buna rağmen Suriye yetkilileri bu taleplere hala resmen cevap vermedi.

Bu iki medya mensubunun nerede olduğunu konusundaki bilgi eksikliği dolayısıyla; zorla kaybedilmeye neden olan koşullarda tutulduklarına ve bu yüzden işkence ile diğer kötü muamelelere maruz kalma riski taşıdıklarına inanılıyor.

Ülkede ayaklanmaların başlamasından bu yana uluslararası gazetecilerin giriş izni oldukça sınırlıydı. Aynı durum Uluslararası Af Örgütü ya da (BM İnsan Hakları Konseyi tarafından oluşturulan) Suriye Arap Cumhuriyeti Soruşturması gibi bağımsız insan hakları örgütleri ve izleme örgütleri için de geçerliydi. Bu örgütlerin Suriye'ye girip her iki tarafın da gerçekleştirdiği insan hakları ihallerini belgelemesine izin verilmedi.

Uluslararası Af Örgütü olarak Suriyeli yetkililerine derhal Adem Özköse ve Hamit Coşkun'un nerede olduğunu ve akıbetini açıklaması; gazetecilerin derhal Türkiye'ye dönmelerine izin verilmesi çağrısında bulunduk.

“AVRUPADA’KI ROMANLARIN HAKLARI”

Dünya Romanlar Günü (8 Nisan) Roman kültürünü övmek için bir şans olduğu kadar Romanların hayatın her alanında karşılaştığı zulüm ve ayrımcılığa da dikkat çekmek için bir fırsat.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü Murat Çekiç, “Medya ve Avrupa’daki kamuoyunun bir bölümü tarafından içten içe Roman halkını basma kalıp örnekler haline getirmek ve onlara dair olumsuz bir algı oluşturmak, hayatın bütün katmanlarında ayrımcılığa besler. Hükümetler birer örnek oluşturmalı ve Romanlara yönelik ayrımcılığa teşvik eden sosyal önyargılarla mücadele ederek onların eşitliğini güvence altına almalı. Maalesef bunun yerine hükümetler çoğu zaman en çok zararı gören Roman vatandaşlarına karşı yükümlülüklerini ihmal ediyor” açıklamasında bulundu. Sayıları 10 ila 12 milyon arasında değişen Romanlar Avrupa’nın en geniş ve en çok zarar görmüş azınlığını oluşturuyor. Ortalama olarak nüfusun geri kalanına oranla, daha düşük gelirleri, daha kötü sağlık ve barınma koşulları, düşük okuma yazma oranları ve daha yüksek işsizlik oranları var. Bunlar sadece yoksulluğun sonuçları değil; bunlar geniş çaplı ve çoğu zaman da sistematik ayrımcılık ve insan hakkı ihlallerinin sonucu.

Bunlar aslında özellikle önyargının sonucu -yüzyıllardır toplumun yapısı, kurumsal ve bireysel ayrımcı eylemler Romanların çoğunluğunu toplumun dışına itti- ve aynı zamanda bu önyargı onları buldukları yerde tutuyor.

Avrupa Roman Hakları Merkezi’nin 2006’da beş ülkede gerçekleştirdiği bir araştırma görüşülen 400 kişinin sadece yüzde 38’inin maaşlı bir işte çalıştığını ortaya koydu.

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın 2008’de yedi ülkede (Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya) gerçekleştirdiği bir araştırmada ise görüşülen 3.500 Romanın yüzde 15’i okuma yazma bilmiyordu, yüzde 31’i altı yıldan az resmi eğitim görmüştü.

2008’de görüşülen her beş Romandan biri son 12 ayda en az bir kere ırkçılık temelli kişisel suç kurbanı olmuştu – aralarında saldırı, tehdit ve ciddi taciz de bulunmaktaydı.

Türkiye’de ise Avrupa Konseyi’nin Ocak 2012 verilerine göre yaptığı saptamaya göre 2.750.000 Roman yaşıyor, bu da nüfusun yüzde 3.83’ine tekabül ediyor.

Çekiç, “Eğer hükümetler Romanların en temel haklarının garanti altına alma konusunda başarısız olursa Dünya Romanlar Günü hiçbir anlam ifade etmeyecektir” dedi.

Romanya’da çoğunluğu Roman olan 76 aile tahliyenin sonuçları ile yaşamak zorunda bırakılıyor. Aralık 2010’da Cluj-Napoca şehrinin merkezindeki Coastei Sokak’tan zorla tahliye edildiler ve eski bir kimyasal atık çöplüğü ile bir çöplüğün yanında olan aşırı kalabalık odaların bulunduğu şehrin dış mahallelerinde yerleştirildiler. Bazı Roman aileler kişinin ortasında evsiz kaldı. Bir yılı aşkın süredir de

adalet mücadelesi veriyorlar.

Yerlerinden edilen Romanlar Uluslararası Af Örgütü’ne, “Coastei Sokak’ta yaşarken çoktan sosyal olarak entegre olmuştuk, işimiz vardı, çocuklarımız okula gidiyordu, düzgün yaşam standartlarımız vardı, parka erişimimiz vardı, vs. Burada, bu çöp yığınının yanında kendimizi gettoda yaşıyor, her açıdan ayrımcılığa uğramış gibi hissediyoruz” açıklamasında bulundu.

Milyonlarca başka Roman kaçak yerleşim yerlerinde, yeterli barınma ve hatta çoğu zaman suya ya da elektriğe erişimi olmadan yaşıyor. Daha fazla hastalık riski altındalar ama ihtiyaçları olan bakıma ulaşmakta zorluk çekiyorlar.

Bazı ülkelerde Roman çocuklar genellikle “alt seviyede zihinsel özürlü” çocuklar için tasarlanmış özel okullara yerleştiriliyor ya da ayrılarak ikinci derece eğitim veren başka okullarda ve sınıflarda okutuluyor. Bunun sonucu olarak da iş gücü piyasasında ciddi bir şekilde dezavantajlı duruma düşüyorlar.

İş bulamayan milyonlarca Roman bu durumda barınma, tedavi ya da çocuklarının okul paralarını ödeyemez hale geliyorlar. Sosyal olarak dışlanmış olan Romanlar siyasi olarak da dışarıda kalıyor. Bu da bir kısır döngüye yol açıyor.

Müziğin birleştirici gücü

Uluslararası Af Örgütü, 8 Nisan Dünya Romanlar Günü vesilesiyle Romanlara yönelik kalıplaşmış olumsuz yargıları kırmak için müziğin olumlu gücüne başvurdu. Romanların müzisyen yönü, onlara yönelik oluşan kalıplaşmış algının tek olumlu yanı.

Roman müziği Avrupa’nın farklı bölgelerinde farklı şekillerde tezahür ediyor (Örneğin Endülüs’ten gelen Roman flamenkosu Romanya’daki Roman müziğinden çok farklı). Hareket, Roman müziğine farklı ülkelerden örnekler vererek, bu insanların Roman olduğuna ama aynı zamanda başka kültürlerden / ülkelerden olduğuna -hem etnisiteleri, kültürel mirasları hem de anavatanlarının çok katmanlı bir kimliği beslediğine, medyanın ve bazı siyasi partilerin teşvik ettiği tek tip ve olumsuz kalıplaşmış önyargıyla mücadele etmelerine- vurgu yapıyor. Dahası bu proje Roman halkının Avrupa kültürüne şu ana kadar yaptığı ve yapacağı katkıya da dikkat çekmek için bir şans.

Buradaki asıl amacın müzik olmadığına vurgu yapmak için CD’nin içinde, kampanyanın ve Romanların yaşadığı insan hakları ihlalleri ile ilgili bir kitapçık da sunuluyor. Kitapçıkta aynı zamanda Roman müzisyenlerle ilgili bilgi ve Avrupa’da yaşayan Romanların tecrübeleri de aktarılıyor.

CD’nin içinde 17 ülkeden farklı geçmiş ve müzik tarzlarına sahip 23 sanatçı bulunuyor. Türkiye’den ise Hüsnü Şenlendirici projeye katılım gösterdi. Projeye dahil olan sanatçılar şarkılarını Uluslararası Af Örgütü’ne bağışladı. fightdiscrimination.eu/listen-roma-rights

Sizi
Ulusallararası Af Örgütü
adına insan hakları
ihlalleri konusunda
acil eyleme çağırıyorum.
acileylem.org adresini
ziyaret edin, bir mektup da
siz imzalayın.